KA KNJI

TRST, petek 11. novembra 1955
Leto XI. - Št. 267 (3196)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din.

MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROCNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - 2 - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Molotov in MacMillan predložila svoje načrte za razorožitev

...oge stične točke med zahodnimi in sovjetskimi predlogi ... Molotov predvideva postopno razorožitev in prepoved atomskega orožja, zah. ministri pa izjavo o načelih za razorožitev

(Od našega dopisnika)

ŽENEVA, 10. — Potek današnje seje ženevske konference je vnesel nekaj optimizma v ozračje, ki je bilo v zadnjih dneh zaradi načina, kako so ministri načeli diskusijo o Nemčiji, precej skaljeno.

Čeprav so načrti za razorožitev, ki sta jih predložila britanski zunanji minister MacMillan v imenu zahodnih delegacij in sovjetski minister, v glavnem osnovani na že znanih načelih in različni po načinu reševanja osnovnega vprašanja, je vendar med njimi nekaj stičnih točk.

Obe strani, Vzhod in Zahod, sta pripravljeni ... uresničiti nekatere ... idej, ki so jih že na... vlad nakazali med ... konferenco velike ... četvorice. Eden in drugi se ... načelu strinjajo, da je ... čimprej začeti z raz... orožitvijo.

Poleg teh posplošenih mi... obojestranskih na... tudi mesta, ki so tako ... formulirana, da bi jih bilo ... mogoče vskladiti. ... je na primer z obvez... da se bodo velesile ... uporabe atomskega in vodikovega orožja.

... zanimiv aspekt: so... načrt vsebuje kon... Zahodu. Upoštevajoč ... zahtevo, naj se ... klasične oboro... izvede pred prepovedjo atomskega in vodikovega ... predlagajo zdaj Ru... začne ta prepoved ... šele, ko bodo izvr... tri četrtine programa ... klasične oboro...

... načrtov za raz... kaže, da je to vpra... zrelo za rešitev. To... živimo v razdobju ... enega vpraša... drugim, je težko pri... da bo sedanja ... sprejela popol... jasen in dokončen ... tem. Mnogo verjet... da bodo ministri ... dneh diskusije ... nekaj skupnih na... jih vključili v skup... poročilo, ter jih predali ... pristojnost raz... podkomisiji OZN. ... francoski zunanji mini... Pinay je precej jasno ... da zahodne vele... niso pripravljene, da ... zdaj sprejele kon... sklep. Za take stva... dejal Pinay, je po... medsebojno razume... takšno zaupanje pa ... ustvarjeno, dokler ne ... rešeno nemško vpra...

... razumljivo je, da je to ... s katerim bi Zahod ... doseči konkretne ... koncesije na pod... evropske varnosti in ... združitve še na tej ... konferenci. Ne sme se po... da diskusija o prvi ... dnevnega reda, ki ob... dve vprašanji, ni ... izključena z dnevnega ... temveč samo odloze... do boljših časov.

Toda čeprav je morda sa... taktika, predstavlja sta... ministra Pinaya mne... zahodnih velesil, ki ni... pripravljene spuščati se ... preveč podrobno razprav... o vprašanju razoro...

Amerikanci so že na ju... konferenci postavili ... sovjetski pristanek na Ei... senhowerjev načrt medse... izmenjave vojaških ... informacij in letalskega ... snemanja vojaških naprav ... ZSSR in obratno kot po... za sprejem splošnega ... razorožitvenega programa. ... Kot se vidi, je tudi dru... del ženevske konference ... omenjen s pogoji in ... predpogoji. Toda z razliko ... prvega dela, ko so na ... dokaj akademski način go... vorili o bodočnosti Nemčije, ... bo sedanja diskusija biti ... zanimiva in plodnejša. ... Zaenkrat o tem ne bi bi... mogoče reči kaj več.

L. D.

ŽENEVA, 10. — Deseta seja konference zunanjih ministrov se je začela ob 16. uri pod predsedstvom britanskega zunanjega ministra Mac Millana. Ministri so začeli razpravljati o drugi točki dnevnega reda (razorožitev).

Prvi je govoril sovjetski zunanji minister Molotov ki je najprej govoril o zgodovini vprašanja razorožitve, omenil sovjetske predloge v razorožitvenem pododboru OZN od 10. maja t. l. in poudaril, da ... v tem vprašanju ni nobenega napredka.

Molotov je predložil tudi novi sovjetski načrt za razorožitev, ki predvideva, da bi za ZDA, ZSSR in Kitajsko določena najvišja meja oboroženih sil s številko med milijonom in poldrugim milijonom mož, za Anglijo in Francijo pa 650.000 mož. Pri tem bi bilo treba vprašanje omejitve kitajskih oboroženih sil rešiti s sodelovanjem kitajske vlade. Številčna moč oboroženih sil ostalih držav ne bi bila večja od 150-200 tisoč mož.

Nadalje je Molotov predlagal, da bi popolna prepoved uporabe atomskega in vodikovega orožja začela veljati, ko bi bilo doseženih 75 odst. programa znižanja ravni oboroženih sil in klasične oborožitve.

V času, ko bi se izvajali sklepi o omejitvi oborožitve in oboroženih sil in preden bi začel veljati sporazum o splošni prepovedi nuklearnega orožja, bi se štiri velesile slovesno obvezale, da nuklearnega orožja ne bodo uporabljale. Kot prvi korak k prepovedi nuklearnega orožja pa bi se države, ki razpolagajo s tem orožjem, odpovedale vsakršnim novim poskusom.

Uvesti bi bilo treba učinkovito mednarodno nadzorstvo nad izvajanjem določil o zmanjšanju oboroženih sil in prepovedi nuklearnega orožja.

Nadalje predlaga sovjetski predlog, da bi zunanji ministri štirih velesil resno proučili sovjetski razorožitveni načrt od 10. maja 1955, Eisenhowerjev načrt o letalskem nadzorstvu in izmenjavi vojaških informacij, predloge angleške vlade o razorožitvi od 21. julija in 29. avgusta ter predlog francoske vlade o finančnem nadzorstvu nad razorožitvijo in miroljubni uporabi prihrankov.

Angleški zunanji minister Mac Millan pa je predložil načrt skupne izjave štirih zunanjih ministrov o vprašanju razorožitve. Po njegovem predlogu naj bi zunanji ministri izrazili soglasje o naslednjem:

1. odpoved uporabi atomskega in vsakršnega drugačnega orožja, ki bi bilo neskladno z Listino Združenih narodov;
2. priznanje potrebe da se doseže omejitev in zmanjšanje oborožitve in oboroženih sil;
3. priznanje potrebe, da se uporabijo za miroljubni razvoj narodov viri, ki bodo postali razpoložljivi po sporazumih o razorožitvi;
4. učinkovit sistem nadzorstva in preverjanja, ki je ključ do vsakršne razorožitve;
5. nuklearno orožje se lahko izmakne mednarodnemu nadzorstvu;
6. treba je nadaljevati z znanstvenim raziskovanjem, tako da bi postal mogoč sistem nadzorstva nad materialom, potrebnim za izdelavo atomskega orožja.

Po MacMillanovem načrtu naj bi ministri nadalje priznali, da je razorožitev mogoča samo v ozračju, prostem strahu in nezaupanja, tako da bi bilo potrebno, da bi se zainteresirane države najprej sporazumele o načrtu izmenjave medsebojnih vojaških informacij (Eisenhowerjev načrt) in o načrtu za nadzorstvo nad strateškimi točkami (Bulganinov načrt). Nadalje naj bi se zainteresirane države sporazumele o izvedbi Faurovega načrta o izmenjavi in objavljanju obvestil o vojaških izdatkih. Končno naj bi ministri pozvali razorožitveni pododbor OZN, naj se v kratkem ponovno sestane in nadaljuje z iskanjem sprejemljive rešitve vprašanja razorožitve.

Nadaljevanje razgovorov med Kitajsko in ZDA

ŽENEVA, 10. — Kitajsko-ameriški razgovori v Ženevi so se danes nadaljevali. Prihodnji sestanek obeh poslanikov bo v torek zjutraj.

V obveščenih krogih izjavljajo, da je ameriški poslanik sporočil kitajskemu poslaniku, da želijo ZDA izpustitev 17 Američanov, ki so še zaprti na Kitajskem, preden nadaljujejo razgovore o drugih vprašanjih. V ameriških krogih so mnenja, da bodo ženevska pogajanja trajala še več mesecev. Prav tako izjavljajo, da bo ameriški poslanik verjetno zavrnil predlog kitajskega poslanika, naj bi objavili skupno izjavo proti uporabi sile kot sredstva za reševanje mednarodnih vprašanj. ZDA bi namreč hotele, da bi se pekinška vlada obvezala tudi, da ne bo uporabila sile samo za reševanje mednarodnih vprašanj, pač pa tudi za rešitev formoškega vprašanja.

KARAČI, 10. — Kakor javljajo iz vladnih virov, so bile volitve za prvo pakistansko zakonodajno skupščino, ki bi morale biti v prihodnjih dveh tednih, odložene.

Ponovno v nevarnosti obstoj Faurove vlade

V soboto bo skupščina zopet glasovala o zaupnici v zvezi s spremembo volilnega sistema

PARIZ, 10. — Seja francoske narodne skupščine se je zaključila ob 5. uri zjutraj, ko je predsednik vlade Faure postavil vprašanje zaupnice v zvezi z novim načrtom o volilni reformi.

Načrt, ki ga je predložil radikal Hugues, je bil pri glasovanju zavrnjen s 383 glasovi proti 223.

Zatem sta bila zavrnjena druga dva načrta in po dolgih urah razpravljanja je socialist Jean Minjoz predložil načrt o proporcionalnem sistemu v okviru departmajev. Ta načrt bi pomenil povratek k volilnemu zakonu, ki je veljal pri splošnih volitvah leta 1946. Preden so začeli glasovanje o tem načrtu, pa je bila seja dvakrat prekinjena.

Vprašanje zaupnice, o katerem bodo glasovali v soboto ob 14. uri, je predsednik vlade postavil v zvezi s sistemom, ki ga je v sredo popoldne odobrila komisija za splošne volitve narodne skupščine. Gre v glavnem za načrt, ki določa enak volilni sistem, kakor je bil leta 1951, le da se ukinejo povezave.

V praksi bi ta sistem takole deloval: glasovanje o listah v okviru departmajev. Lista, ki dobi v tem okviru absolutno večino, dobi vse sedeže. Če pa nobena lista ne dobi absolutne večine, se sedeži razdelijo na podlagi proporcionalnega sistema. Če bo v soboto skupščina ta načrt odobrila, se bo moral zopet vrniti v republiški svet, da o njem razpravlja in glasuje.

V soboto bodo torej poslanci glasovali ne samo o predčasni določitvi volitev, pač pa o določenem volilnem sistemu. Faure upa, da bo z ukinitvijo povezav v skupščini dobil zadostno večino, da lahko pravočasno razpiše nove volitve. Toda hkrati nastaja nevarnost vladne krize v trenutku važnih mednarodnih razgovorov v Ženevi ter v zelo kočljivi fazi razvoja v Maroku in Alžiru.

Vprašanje je tudi, ali bo po odobritvi v narodni skupščini novi načrt odobril tudi republiški svet, ki se je izrekel za drugačen sistem. Skupščina je, kakor je znano, načrt republiškega sveta zavrnila.

Faure je postavil vprašanje zaupnice, potem ko je nastala nevarnost notranjih sporov v vladi s predložitvijo načrta socialista Minjoza. S tem načrtom bi bili zadovoljni tudi ljudski republikanci, ki sodelujejo v vladi, močno pa so mu nasprotovali bolj konservativni ministri, ki so baje zagrozili, da bodo odstopili, če ne bo Faure onemogočil socialističnega predloga s postavitvijo vprašanja zaupnice.

Na splošno prevladuje v parlamentarnih krogih mnenje, da bo skupščina izglasovala zaupnico vladi. Zatrjuje se, da vlada lahko z gotovostjo računa tudi na glasove komunistov.

Vaščan iz Matajurja kaže na višini 1050 m na grob, v katerem so 12 let ležala trupla 12 partizanov Gregorčičeve brigade. Prenos posmrtnih ostankov iz tega kraja na vaško pokopališče se je izvršil 8. oktobra.

Opozorilo ZDA Izraelu in Egiptu in prijateljski poziv Indonezije

Ameriška vlada izjavlja, da «se bo odločno uprla tisti strani», ki bo sprožila spopad na Srednjem vzhodu - Indonezija poziva na ureditev spora na podlagi priporočil OZN - Izrael odklanja sleherno ozemeljsko koncesijo

WASHINGTON, 10. — Predstavnik ameriškega državnega departmaja je novinarjem izjavil, da sta bila Izrael in Egipt obveščena, da se bodo ZDA «odločno uprle» tisti državi, ki bi sprožila spopad na Srednjem vzhodu.

Iz Djakarte pa uradno javljajo, da je indonezijska vlada pozvala Izrael, Egipt in Sirijo, naj prenehajo sovražnosti ter na iščejo rešitev palestinskega vprašanja na podlagi priporočil OZN.

Izjava ameriškega predstavnika je sledeča: «Zda so sporočile, da se bodo odločno uprle tisti strani, ki bi začela spopad, medtem ko bodo podpirale tisto stran, ki bo washingtonski vladi dokazala, da je njena želja ohraniti mir».

V odgovoru na nekatera vprašanja je predstavnik izjavil, da mu ni znano, ali je bilo to sporočeno tudi drugim državam Srednjega vzhoda, kakor na primer Siriji.

V Londonu pa je izraelsko poslaništvo objavilo izjavo, ki sporoča, da izraelska vlada ne bo pristala na pogajanja, ki bi temeljila na podlagi resolucij OZN iz leta 1947, ker bi to pomenilo zopet razpravljati o sedanjih izraelskih mejah.

«Resolucije iz leta 1947, ki jih je odobrila OZN, pravi izjava, so zgubile svojo veljavo v teoriji in praksi istega dne, ko so Arabci, ki so jih prej zavrnili, skušali s silo preprečiti, da bi se izvedle».

«Vendar pa, se nadaljuje izjava, je izraelska vlada vedno pripravljena začeti s predstavniki arabskih držav prijateljske razgovore, ne da bi bili prej postavljeni pogoji, za pravičen in trajen mir».

Izjava izraelskega poslaništva se nanaša na včerajšnji Edenov govor, v katerem se predlaga kompromis. Tudi izraelski zunanji minister Moše Saret, ki je danes prišel v New York, je izjavil, da Izrael ne bo pristal na kompromis o teritorialnih vprašanjih. Dodal je, da je presenečen nad zadevnim Edenovim namigom. «Če on misli, da mora Izrael pristati na koncesije na tem področju, je izjavil Saret, se bojim, da bo ostal razočaran. Izrael se ne čuti obvezanega ne s političnega ne z moralnega vidika, da bi odstopil kakršen koli del svojega ozemlja».

Medtem je prišel v Kairo predsednik komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem v Palestini general Burns. Tu se bo sestal tudi s kanadskim zunanjim ministrom Pearsonom, ki je sedaj na obisku v Egiptu. Toda glavni namen njegovega prihoda je razgovarjati se z egiptovskimi oblastmi o sedanjem arabsko-izraelskem sporu. Včeraj se je Burns razgovarjal s predsednikom izraelske vlade Ben Gurionom, ki je izjavil, da je Izrael pripravljen držati se sporazumov s komisijo OZN, če jih nasprotna stran ne bo prekršila, Izrael pa si je pridržal pravico reagirati v primeru, da bi bil napaden. Burns je izjavil, da predlogi glavnega tajnika OZN, katerih vsebina še ni znana, «vsebujejo podlago za pomirjenje». Izraelska in arabske vlade že proučujejo te predloge. Izraelski zunanji minister je sporočil, da bo dal svoj dokončen odgovor, potem ko bo Egipt zavzel svoje stališče. V izraelskih krogih izjavljajo, da se v zadnjem času na meji med Izraelom in arabskimi državami opaža popuščanje napetosti.

Predstavnik Foreign Officea pa je v Londonu izjavil, da mu ni nič znanega o načrtu za sklicanje konference o Srednjem vzhodu, ki naj bi bila v Londonu. Na vprašanje, ali ima britanska vlada pripravljen kak načrt za rešitev sedanje krize, je predstavnik izjavil, da nimajo pripravljenega nobenega načrta, da pa so prepričani, da mora priti do neke ureditve. Velika Britanija je pripravljena prispevati h kompromisni rešitvi.

V Washingtonu je egiptovski poslanik v združenju tujega tiska poudaril pravico Egipta, da si preskrbi orožje, kjer je to mogoče, «da zaščiti svojo notranjo varnost in da se obvaruje pred morebitnim izraelskim napadom».

V zvezi z miroljubno ureditvijo spora z Izraelom je poslanik izjavil, da je za to potreben kompromis, ter je dodal, da egiptovska vlada nima namena diktirati pogojev Izraelu in tudi ne misli dopustiti da bi Izrael diktiral pogoje.

Predstavnik izraelskega poslaništva pa je sporočil, da bo njegova država v prihodnjih dneh predložila ameriški vladi seznam orožja, ki ga Izrael potrebuje za svojo obrambo.

Zopet pred OZN spor zaradi Cipra

ATENE, 10. — Grška vlada je nocoj objavila izjavo, v katero pravi, da bi utegnila ponovno zahtevati od Združenih narodov, naj obravnavajo ciprsko zadevo.

«Grška vlada», pravi izjava, se pridružuje ciprski zahtevi in si pridržuje pravico čimprej ponovno obrniti se na Združene narode, če ne bo o tem dosežena rešitev».

SZ in Turčija

LONDON, 10. — Moskovski radio je nocoj oddajal besedilo izjav Hruščeva nekemu turškemu novinarju. Hruščev je v svojih izjavah med drugim obtožil Berjo, da je kriv sedanjega stanja odnosov med Sovjetsko zvezo in Turčijo. Hruščev je zlasti izjavil, da je Berja «kršil» prijateljstvo in dobre odnose, ki so prej obstajali med Sovjetsko zvezo in Turčijo, ter je dodal, da je sedaj «naravno», da «se povrnejo k normalnim odnosom» med obema državama.

Predsednik norveške vlade na obisku v Moskvi

MOSKVA, 10. — Norveški ministrski predsednik Einar Gerhardsen je prišel danes z letalom v Moskvo. Na letališču ga je sprejel maršal Bulganin. V Moskvi bo ostal do 16. novembra (ko bosta Bulganin in Hruščev odpotovala v Indijo, Burmo in Afganistan), nato pa bo obiskal štetvilne kraje Sovjetske zveze ter se bo vrnil na Norveško 22. novembra.

Gernardsen je še pred odhodom iz domovine izjavil, da se med svojim bivanjem v Moskvi ne bo razgovarjal o vprašanjih, ki se tičejo Norveške in Sovjetske zveze, vendar pa domnevajo, da bo prisostvoval podpisu nove triletne pogodbe, na podlagi katere se Norveška obvezuje dobaviti Sovjetski zvezi približno 50.000 ton slanikov letno v zameno za enako količino žita.

PEKING, 10. — Pekinški radio je sporočal, da je predsednik republike Maocetung sklenil razpisati leta 1956 državno posojilo 240 milijonov dolarjev za gospodarski razvoj Kitajske. Posojilo bo vračljivo v desetih letih, letne obresti pa bodo štiri od sto.

V MISSISSIPPIJU NI PRAVICE za črnca, ki je žrtev nasilja belca

Veliko razburjenje zaradi oprostitve krivcev smrti štirinajstletnega črnca

NEW YORK, 10. — Veliko razburjenje je zavladalo po objavi razsodbe «velikega razsodišča» v Leflore, ki je včeraj oprostilo oba belca, ki sta bila obtožena, da sta ugrabila 14-letnega črnca Emmetta Tilla v Chicagu, ki so ga pred dvema mesecema našli mrtvega ob bregu neke reke v bližini Sumnera. Obtoženca sta bila 24-letni Roy Bryant in 36-letni J. W. Milan. Na procesu, ki je bil pred šestimi tedni v Sumneru, sta bila oba oproščena obtožbe umora, omenjeno razsodišče pa ju je oprostilo tudi obtožbe linčanja.

V zvezi s tem je v New Yorku glavni tajnik «Narodnega združenja za napredek temnopoltih ljudi» Roy Wilkins izjavil, da sklep sodnikov v Leflore «ne predstavlja presenečenja za tistega, ki mu je znano, kako se vodi sodstvo v Mississippiju. Ta sklep dokazuje, da v Mississippiju ni mogoče terjati pravice, vsakikrat ko kak črnec postane žrtev nasilja belega človeka». Wilkins je dodal: «Ker so sodniki v Mississippiju odločili, da Milan in Bryant nista ugrabila in tudi ne umorila dečka Tilla, kdo je torej izvršil zločin?»

Vsem je še živo v spominu tragični dogodek, ki je razburil vso ameriško napredno javnost in je imel velik odmev tudi izven ZDA. 25. avgusta je 14-letni deček Emmet Louis Till skupno s svojim bratrancem odšel iz Chicaga v bližnjo vas. V neki trgovini, kjer je mislil kupiti žvečilni gumi, je bila tudi mlada žena Bryanta. Ko jo je Till videl, je od začudenja zažvižgal. Čez tri dni je prišlo zvečer na dom njegovega strica Wrighta pet moških, ki so ugrabili dečka, čigar truplo so pozneje našli polno ran ob reki. Pozneje so ugotovili, da sta zločin izvršila Bryant in Milan. Bryant, ki je na policiji izjavil, da je deček nadlegoval njegovo ženo, je zanikal, da bi bil dečka ugrabil in umoril. Oba obtoženca sta se pozneje zagovarjala pred sodiščem, ki so ga sestavljali izključno belci, in oba sta bila oproščena.

Kmalu zatem je dečkov Stari Wright je dopisniku nepisma in je moral zapustiti vas ter zbežati v Chicago. Stari Wright je dopisniku rekega lista izjavil, da so se neke noči ustavili pred njegovim posestvom trije tovorni avtomobili polni belcev. Hoteli so ga ugrabiti skupno s člani njegove družine. K sreči je bil pravočasno obveščen in se je umaknil. Vsi so se skrili v bližnje grmovje, kjer so ostali vso noč. Naslednjega dne so se vrnili domov. Skušal je prodati hišo in posestvo, a ni uspel. Tudi naslednjo noč se je skupno s člani svoje družine skril v grmovje ob reki in so nato zapustili vas.

V državi Mississippi je že prej, in sicer 7. maja, prišlo v vasici Belzoni, kjer skupno živi 4.000 belcev in 2.500 črncev, do linčanja. Žrtev je bil tedanji črnski duhovnik George W. Lee, ki se je postavil po robu belcem, ki niso hoteli dovoliti, da bi se črnci udeležili volitev in so jih množično črtali iz volilnih imenikov. Kmalu zatem so Leeja iz zasedbe ubili s tremi streli. Avtomobil, v katerem se je peljal, se je zaletel ob zid.

Med razpravo so bili krivci oproščeni, ker je sodišče «ugotovilo», da je Lee umrl, «zaradi avtomobilske nesreče».

Iz sodnih spisov v državi Mississippi izhaja, da do sedaj ni bil še noben belec obsojen zaradi umora kakega črnca.

Eisenhower se vrne danes v Washington

WASHINGTON, 10. — Predsednik Eisenhower bo jutri zapustil bolnišnico in z letalom odpotoval iz Denverja v Washington. Načrte utegne prekrižati samo slabo vreme, kajti metereologi predvidevajo za to noč, da bo snežilo in da utegne sneženje trajati tudi nekaj dni.

V Washingtonu pričakujejo, da bo precejšnja množica pozdravljala predsednika ko se bo po dolgi odsotnosti vrnil v Belo hišo. Na letališču bodo predsednika sprejeli člani vlade, kongresa in diplomatskega zbora.

KAIRO, 10. — Politični odbor Arabske lige je na svoji včerajšnji seji razpravljal o angleški okupaciji oaze Buraimi. Prihodnja seja bo v soboto.

Ben Jusef sprejel novega rezidenta

SAINT GERMAIN LAYE, 10. nov. — Novi francoski rezident v Maroku Andre Dubois se je danes razgovarjal s sultanom Ben Jusefom. Po razgovoru je sultan izjavil, da je zadovoljen, ker se je sestal z novim rezidentom zaradi izredno važnega dejstva, da novi rezident začenja novo politiko v Maroku. To politiko opredeljuje objavljena izjava, da bo Maroko krenil na pot neodvisnosti na podlagi ustavne monarhije v okviru medsebojnih vezi s Francijo, k jih bosta določili obe strani.

Iz Casablance poročajo medtem o novih atentatih. Sinoči je bilo v mestu šest atentatov, pri katerih so bili 4 mrtvi, 2 pa ranjena. V prvih sedmih dneh tega meseca je bilo v Maroku ubitih 28 ljudi, 59 pa ranjenih. Izvršenih je bilo 23 bombnih atentatov in 21 drugih sabotažnih dejanj.

JUGOSLOVANSKI POSLANCI O ODNOSIH Z ITALIJO

Kršitev mirovne pogodbe memoranduma in posebnega statuta

V Rimu še niso ratificirali sporazuma o Trstu - Odnosi z Avstrijo - Danes bo govoril državni tajnik Koča Popović

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 10. — Zvezna skupščina je danes poleg drugih zakonskih predlogov odobrila tudi predlog zakona o ratifikaciji državne pogodbe z Avstrijo in sporazum med Italijo in Jugoslavijo o dokončni ureditvi medsebojnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, ki izhajajo iz mirovne pogodbe z Italijo.

V diskusiji v zunanjepolitičnem odboru zvezne ljudske skupščine o finančnem sporazumu z Italijo so ljudski poslanci govorili tudi o splošnih jugoslovansko-italijanskih odnosih in ugotovili, da Italija ne izvaja nekaterih določil memoranduma o Trstu, zlasti tistih, ki se nanašajo na manjšinske pravice.

Poslanec Josip Sestan je izjavil, da kaže, da se italijanska vlada izogiba izvrševanju prevzetih obveznosti. Sestan je opozoril na proces proti bivšim partizanom, na težave, ki jih imajo v Trstu slovenske šole, učitelji in profesorji itd.

Vida Tomšič je predlagala, naj odbor zahteva od državnega tajništva za zunanje zadeve, naj poda poročilo o izvajanju mirovne pogodbe in tržaškega sporazuma v Italiji. Prav tako je opozorila na proces proti bivšim partizanom in ugotovila, da gre tu za nedvomno kršitev člena 16 mirovne pogodbe. «Ni odveč, je poudarila Vida Tomšič, da se poudari nezadovoljstvo naše javnosti in podčrta, da imamo kršitev mirovne pogodbe za element, ki bo ohranjal v napetem stanju vse naše medsebojne odnose. Mi želimo, da bi sporazum o manjšinskem vprašanju postal most med Jugoslavijo in Italijo,» je poudarila Vida Tomšič.

Zastopnik Zveznega izvršnega sveta dr. Milan Bartoš je v zvezi s tem izjavil, da Jugoslavija zahteva od Italije, da spoštuje mirovno pogodbo in ostale sporazume. Dr. Bartoš je poudaril, da bi po posebnem statutu, ki je bil priložen tržaškemu sporazumu, morali uživati tržaški Slovenci vse pravice kot Italijani v Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je že davno ratificirala ta sporazum, medtem ko v Italiji še vedno čakajo na ratifikacijo.

V diskusiji o predlogu zakona o ratifikaciji državne pogodbe o vzpostavitvi svobodne in neodvisne Avstrije je zastopnik zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković v zveznem svetu poudaril, da pristop Jugoslavije k pogodbi tudi s formalno-pravne strani obeležuje razdobje prijateljskih in dobrih sosednih odnosov, ki so se po drugi svetovni vojni razvijali med obema državama. Zeković je izrazil prepričanje, da se bodo odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo tudi v prihodnje ugodno razvijali v korist obeh držav.

Zvezna skupščina se bo sestala jutri popoldne na skupno sejo, na kateri bo govoril državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović o zunanji politiki Jugoslavije.

B. B.

Tito zopet v Beogradu

BEOGRAD, 10. — Predsednik republike maršal Tito se je po uspešnem zdravljenju na Brionih nocoj vrnil v Beograd.

Pekinška opera na gostovanju v FLRJ

BEOGRAD, 10. — 14. novembra po prispela na gostovanje v Jugoslavijo po uspeli turneji v Franciji, Italiji, Švici, Belgiji in Finski pekinška državna opera. Kitajski umetniki bodo nastopili v Beogradu, na Reki, v Sarajevu, Skoplju, Zagrebu in Ljubljani.

Diplomatski odnosi med Burmo in Poljsko

RANGUN, 10. — Uradno javljajo, da sta burmanska in poljska vlada sklenili izmenjati diplomatske predstavnike, ki bodo imeli čin izrednih odposlancev in opolnomočenih ministrov. Poročilo pravi, da je ta sklep izraz želje po «okrepitvi medsebojnih prijateljskih odnosov in prispevanju k normalizaciji mednarodnih odnosov».

Iz Novega Delhija pa potrjujejo, da se bo burmanski ministrski predsednik U Nu ustavil v Novem Delhiju 15. novembra med svojim povratkom iz SZ.

LONDON, 10. — Britanski ministrski predsednik Eden je sporočil spodnji zbornici, da se bodo ministrski predsedniki držav Britanske skupnosti sestali 27. junija prihodnjega leta v Londonu.

Nesporazum o ustavnih sodnikih in možnost razpustitve parlamenta

Stranke vladne koalicije zahtevajo zase tri ustavne sodnike, sporazum o ostalih dveh pa naj bi dosegla opozicija med seboj - Šolniki grozijo z novo stavko, če jim vlada ne ugodi

(Od našega dopisnika)

RIM, 10. — Le še štiri dni je do skupne seje poslanske zbornice in senata, na kateri bi morali izvoliti pet sodnikov ustavnega sodišča. Pomanjkanje sporazuma med strankami še vedno ustvarja nevarnost, da se bo tudi ta seja — tretja po vrsti — končala brez uspeha. Obenem pa se slišijo glasovi, da bo predsednik republike Gronchi v tem primeru poslal obema domoma parlamenta poslanico, v kateri bo opozoril na njuno nalogo, da zadostita zahtevam ustave, in v nasprotnem primeru razpustil parlament, torej nove volitve.

Danes zvečer sta se sestala odbora demokristjanskih skupin v poslanski zbornici in senatu in razpravljala o volitvah sodnikov ustavnega sodišča. Po govoru političnega tajnika stranke Fanfanija in po krajši debati so zborovalci sklenili, da pritičejo skupinam parlamentarne večine trije ustavni sodniki, opoziciji pa dva, in da je stvar opozicije, da se dogovori o teh dveh kandidaturah.

O istem vprašanju so danes razpravljali tudi parlamentarci PSDI. Poročal je glavni tajnik stranke Matteotti, v diskusijo pa sta posegla tudi Saragat in Vigorelli. Socialdemokratski poslanci in senatorji so sprejeli resolucijo, ki tudi poudarja, da pripadajo večini tri sodniška mesta, medtem ko naj se opozicija sporazume o ostalih treh. Poslancu Simoniniju je bilo poverjeno, naj se dogovori z ostalimi manjšimi strankami centra o skupnem kandidatu.

Manj ostro, pa vendar isto stališče je zavzel izvršni odbor PRI, ki je izrazil upanje, «da bodo z vseh političnih strani priznali zakonitost zahteve, da bi bil med izvoljenimi sodniki tudi eden, ki bi izražal mnenje strank laične demokracije».

Parlamentarni skupini PNM sta imeli skupno sejo, po kateri je bilo izdano poročilo, ki pravi, da so se demokristjani odpovedali v svoji vlogi večinske stranke in da nudi torej sedanji položaj v parlamentu tri možne rešitve: 1. sporazum med sredino in desnico, «kot zahtevajo interesi države», 2. nadaljnji razvoj «že začetega odprtja na levo ki je nasprotno interesom in volji naroda», 3. sporazum med vsemi strankami če je to mogoče. Monarhisti pozivajo demokristjane, naj «se zavejo svoje odgovornosti», naj torej z drugimi besedami pristanejo na sicer dokaj šibko koalicijo, predvideno v prvi točki.

Senatorji in parlamentarci MSI pa so izglasovali resolucijo, v kateri poudarjajo svoje nepopustljivo nasprotovanje izvolitvi komunističnega kandidata. Neofašisti zatrjujejo, da je pet ustavnih sodnikov mogoče izvoliti tudi brez glasov levice.

Doslej manjka torej samo še mnenje levice. Današnja «Unità» objavlja sicer Togliattijevo izjavo, ki pa se zdi že nekoliko zastarela po današnjem razvoju položaja. Togliatti je dejal, da je KPI mnenja, da ji pritiče predstavnik v ustavnem sodišču, da pa ne postavlja veta proti izvolitvi nobenega drugega kandidata, ne bo pa volila za kandidate strank, ki ne bi podpirale njene kandidature.

Toda po današnjem stališču demokristjanov se je položaj zelo zapletel. Opozicijski kandidati so trije — komunistični socialistični in monarhistični. Kdo se naj odpove? In drugič: če glasujejo neofašisti proti komunističnemu kandidatu, desničarski kandidat ne more dobiti večine. Demokristjansko stališče, ki ga je predlagal Fanfani, ni nič drugega kot nadaljevanje taktike neodločnosti, kot izraz strahu pred zavzemanjem določnega političnega stališča. S sporazumom z levico je izvolitev ustavnih sodnikov mogoča, s sporazumom z desnico pa je spričo stališča MSI nemogoča. Toda Fanfani ima očitno rajši, da do izvolitve ne pride, kot pa da bi se moral odločiti na to ali ono stran. Obenem se govori, da je Fanfani sondiral teren pri socialistih, ali ne bi bili pripravljeni odpovedati se svoji kandidaturi. Seveda je veliko vprašanje ali bo levica pristala na takšno žrtev, samo da bi omogočila Fanfaniju nadaljnje nihanje brez odločitve. Še pred kratkim bi se ta možnost zdela povsem izključena — danes pa ne več tako.

Predstavniki šolske fronte nameravajo obiskati Gronchija in mu izraziti svoje nezadovoljstvo, ker vlada noče pristati na njihove zahteve. Gronchi jih bo verjetno sprejel šele prihodnji teden. Medtem pa solniki grozijo z novo stavko, za katero pravijo, da bi bila neizbežna, če bi vlada še nadalje odklanjala njihove zahteve.

Senat je danes sprejel dva zakona: prvi o pooblastilu vladi za pet let glede višine prispevkov za spopolnitev zaslužka industrijskih delavcev, drugi pa o gradnji ljudskih stanovanj po načrtu INA-Casa.

Poslanska zbornica je nadaljevala diskusijo o konvenciji o statusu čet NATO v Italiji. Poslanec Napolitano (KPI) je povedal, da stane Italijo atlantska politika v prvih petih letih 2.112 milijard lir.

A. P.

Atomski poizkusi v SZ

LONDON, 10. — Britansko ministrstvo za obrambo je nocoj javilo, da je Sovjetska zveza nedavno napravila nov poizkus v okviru nuklearnih eksplozij za leto 1955. Ameriška komisija za atomsko silo je v avgustu sporočila, da je Sovjetska zveza začela z novo vrsto atomskih poizkusov. V septembru pa je ista komisija poročala o novi atomski eksploziji v Sovjetski zvezi in pripomnila, da izhaja, da se poizkusi nadaljujejo.

Žrtve orkanov v ZDA

MIAMI, 10. — Letošnji orkani v ZDA so povzročili 1600 smrtnih žrtev ter dve milijardi in pol dolarjev škode.

Enajst orkanov izredne jakosti je uničilo cela področja v vzhodnih in južnih ameriških državah.

WASHINGTON, 10. — Ameriško državno tajništvo je odklonilo izdajo vstopnega vizumu devetim sovjetskim kmetijskim strokovnjakom, ki so želeli priti na študijsko potovanje v ZDA. Zatrjujejo, da so sovjetske oblasti zaprosile prejšnji teden in da se zdi ameriškim oblastem čas prekratek za organizacijo obiska.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1855 rojen Stevan Sremac, srbski pisatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, PETEK 11. novembra
Martin S. Višnjica
Sonce vzide ob 6.57 in zatone ob 16.40. Dolžina dneva 9.43. Luna vzide ob 3.48 in zatone ob 14.51.
Jutri, SOBOTA 12. novembra

ŠE O VPRAŠANJU VODSTVA TRGOVINSKE ZBORNICE

Pred skorajšnjim imenovanjem novega predsednika trgovinske zbornice?

Na osnovi zaenkrat še veljavnega zakona naj bi vladni generalni komisar imenoval tudi predsednike sekcij in člane konzulte

Vprašanje predsedstva trgovinske zbornice se po vsej verjetnosti bliža nagli rešitvi. V tržaških gospodarskih krogih se pričakuje, da bo vladni generalni komisar v prihodnjih dneh — morda celo še ta teden — imenoval novega predsednika trgovinske zbornice, predsednike sekcij in ostale člane konzulte. Vladni generalni komisar bo imenoval novo predsedstvo na osnovi zakona, ki predvideva, da mora imenovati člane trgovinske zbornice prefekt, katerega funkcije izvršuje v Trstu vladni generalni komisar. Do imenovanja bo prišlo po posvetovanju z direktorjem oddelka za industrijo in trgovino.

Istočasno se predvideva tudi razširitev predsedstva trgovinske zbornice za tri člane in to predstavniki obrtništva, male industrije in trgovine na drobno.

Nič se ne ve, kaj bo z imenovanjem zastopnika neposrednih kmetovalcev v novo predsedstvo trgovinske zbornice. To vprašanje pa je izredno pereče in sta na njega v začetku oktobra v pismi vladnemu generalnemu komisariatu že opozorili Kmečka zveza in Slovenska gospodarsko-kulturna zveza. Pismo Kmečke zveze opozarja, da je bil z upravnim ukazom št. 80 z dne 1. marca tega leta raztegnjen na Tržaško ozemlje zakon št. 560 izdan 12. julija 1951, ki predvideva, da je v predsedstvu zbornice zastopan tudi predstavnik neposrednih obdelovalcev.

Znano je, da je velika večina kmetovalcev na Tržaškem slovenske narodnosti in da velika večina tržaških kmetovalcev kljub zgoraj omenjenemu zakonu še vedno ni zastopana v trgovinski zbornici. To dejstvo je poudarila Slovenska gospodarsko-kulturna zveza, ki v pismu generalnemu komisarju opozarja na člen 2. Posebnega statuta, ki določa, da morajo biti v javnih funkcijah in upravnih mestih Slovenci pravično zastopani.

Prav tako se še vedno ne ve, kdo bo novi predsednik trgovinske zbornice. Po govoricah iz republikanskih vrst, naj bi to bil znanstvenik, ki je po svojem ugledu in položaju iznad vseh zakulisnih borb in manevrov. Vendar pa se zdi na osnovi vesti iz pristojnih virov taka rešitev kaj malo verjetna. Najbrž ne bodo imenovali novega predsednika iz vrst industrijcev, veletrgovcev ali pomorščakov, ker so tovrstni kandidati naleteli na prehud odpor malih in srednjih operaterjev, temveč bo novi predsednik na osnovi kompromisnega predloga človek, ki zastopa interese italijanskih veleposestnikov.

Zaradi nejasnosti pri imenovanju novega predsednika (ki naj bi bil demokristjan) je zaenkrat težko izreči sodbo o predvidenem ukrepu komisariata. Prav gotovo pa bo do tega ukrepa prišlo na osnovi izredno ostrih protestov velike večine tržaških operaterjev proti dosedanjemu vodstvu zbornice in njenemu delovanju. Ti protesti so prišli najbolj do izraza z ostavko nad 50 članov konzulte zbornice, med katerimi so trije člani predsedstva zbornice, dva predsednika sekcij in 5 podpredsednikov sekcij. Govori se tudi, da so med člani, ki so podpisali seznam o odstopu vidni sindikalni funkcionarji, član občinskega sveta in člani vladnih strank.

Generalni vladni komisar se je lahko v številnih razgovorih, katere je imel v zadnjih dneh s predstavniki tržaških gospodarskih krogov, jasno prepričal o razpoloženju teh krogov do zborničnega vodstva in ne bo mogel več dolgo držati uradnega molka, zaradi česar je bližnja rešitev skoro nujna.

Vodstvo PRI pa je o tem vprašanju končno le izdalo uradno izjavo, v kateri sicer govori o potrebi sodelovanja med strankami vladne večine tudi glede vprašanja trgovinske zbornice, vendar izraža mnenje, da je treba vodstvo zbornice obnoviti. PRI se torej po dolgem molku pridružuje onim tržaškim gospodarskim krogom, ki so to zamenjavo odločno zahtevali.

Pismo avstr. kanclerja predsedniku trž. velesejma

Zvezni avstrijski kancler Julius Raab je poslal predsedniku tržaškega velesejma pismo, v katerem poudarja interes Avstrije za gospodarske stike s Trstom in tržaškim velesejmom in zagotavlja, da bo napravil vse zato, da bi bili gospodarski odnosi okrepljeni.

Pismo avstrijskega konclerja je prišlo kot odgovor na osebni obisk predsednika velesejma in njegovega podrobnega pismenega poročila o načrtih za letošnjo ureditev velesejma.

Pismo Delavske zveze vladn. komisarju dr. Palamari

Delavska zveza je poslala vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamari pismo, v katerem ga opozarja, da se je prejšnja leta že v oktobru ustanovil odbor za zimsko pomoč, medtem ko ni letos še nič slišati o tem. Pismo poziva dr. Palamaro, naj poskrbi za ustanovitev odbora.

Mešana komisija v Vidmu nadaljuje s svojim delom

Stalna mešana komisija, ki urejuje razna vprašanja v zvezi z malim obmejnim prometom, je včeraj nadaljevala delo. Delegaciji sta se sestali najprej zjutraj ob 9. uri in se dogovorili, da bosta obravnavali razne probleme v dveh ločenih oddelkih. To pa zaradi tega, da se pospeši delo. Dopoldanski sestanek je trajal do 12. ure, popoldanski pa od 16. do 20. ure.

Zvedelo se je, da vlada na zasedanju stalne mešane komisije v Vidmu dobro, konstruktivno vzdušje in se zato pričakuje, da bo komisija vsa vprašanja pozitivno rešila, predvsem v korist obmejnega prebivalstva. Sefa obeh delegacij se bosta sestala zopet danes ob 9. uri, eno uro kasneje pa se bodo sestali vsi člani komisije. Predvidevajo, da bo videmsko zasedanje zaključeno v soboto ali najkasneje v ponedeljek.

Skupščina suspendiranih delavcev

V ponedeljek ob 10. uri bo na sedežu Delavske zveze v Ul. Zonta št. 2 skupščina suspendiranih delavcev CRDA.

IZ ZADNJE ŠTEVILKE LISTA «LA ZONA FRANCA»

Mestni odbor za prosto cono za široko akcijo vseh včlanjenih ustanov

Odbor se bo poslužil vseh zakonitih sredstev, tudi takih, ki jih doslej še niso uporabili, da se končno uresničijo težnje tržaškega prebivalstva

Ob obletnici ustanovitve odbora za prosto cono (20. oktobra 1954) je odbor zavzel odločno stališče proti zavlačevanju rešitve tega za tržaško gospodarstvo tako važnega vprašanja in je objavil v listu «La Zona Franca» svoje uradno stališče, v katerem poudarja, da že vsi vedo, tako v Trstu kot v Rimu, da je zahteva po izključitvi tržaškega področja iz državne carinske meje izključno gospodarskega značaja in da je delovanje odbora slonelo samo na gospodarskih interesih mesta. Dalje je rečeno, da so nekateri krogi hoteli zavirati delovanje odbora za prosto cono z navadnim obrekovanjem in s političnim izsiljevanjem. Odbor za prosto coni izjavlja, da je pripravljen upreti se vsakemu nasilju in zaključuje:

«Če bodo nadaljevali z varanjem tržaškega prebivalstva; če v prihodnjih tednih ne bodo prenehali z dosedanjo enostransko, zavlačevalno, varljivo taktiko, ki ne more dovesti do nobenih pozitivnih zaključkov in če ne bodo proglasili Trst za popolno carine prosto področje, ki ga zahteva že 30 let, bo gibanje za prosto cono začelo akcijo z vsemi zakonitimi sredstvi, ki jih še ni izkoristilo. Poseglo bo po vseh sredstvih, tudi na političnem področju, da razbije sedanje varljivo ozračje, zahrbtnost in monopolistični egoizem...»

Gornja izjava je zelo važna in dokazuje, da so se predstavniki vseh gospodarskih, političnih, kulturnih in drugih ustanov, ki so zastopane v odboru za prosto cono in ki predstavljajo ogromno večino prebivalstva, že sporazumeli za obširno akcijo, ki naj zajame vse te ustanove in organizacije in hkrati tudi skoraj vse prebivalstvo. Da bo odbor za prosto cono zavzel tako stališče, je bilo pričakovati, ker bi v nasprotnem primeru ne mogli več molčati, kaj ta odbor dela in kaj misli ukreniti v zvezi z zavlačevanjem ustanovitve tržaške proste cone. Kar pa je v izjavi najvažnejše, je to, da odbor za prosto cono ne zahteva samo objavo rezultatov medministrske komisije, ki je v Trstu proučevala vprašanje ustanovitve proste cone in ki bi lahko bila tudi negativna za tržaško gospodarstvo, ampak izrecno poudarja zahtevo, da morajo v prihodnjih tednih proglasiti integralno prosto cono na tržaškem področju. Zato smo prepričani, da se bodo vse ustanove, stranke in organizacije, ki so zastopane v odboru za prosto cono, odločno postavile na stran odbora in skupno z njim sodelovale v vseh akcijah, ki jih bo odbor pripravil v obrambo interesov mesta in za ustanovitev integralne proste cone.

List «La Zona Franca», ki objavlja omenjeno izjavo, objavlja tudi uvodnik pod naslovom «Eno leto», v katerem ugotavlja, da je zastava proste cone postala zastava zahtev ljudskih množic proti egoizmu in proti nedelavnosti ozkih kapitalističnih krogov, ki so že leta in leta zastrupljeni od širokosrčne politike finančnih podpor in so okameneli v krivičnih in nezasluženih privilegijih. Danes že skoraj vsi priznavajo, da je treba preurediti vodilne organe mestnega gospodarstva, da bodo odgovarjali zahtevam vseh gospodarskih kategorij in celotnega mesta. Če je danes trgovinska zbornica na poti, da ne bo več fevd ozke oligarhije; če ozki industrijski krogi, ki jih podpirajo z javnim denarjem davkoplačevalcev vidijo, da jim grozi, da bodo zgubili vodstvo nad mestnim gospodarstvom, je to brez dvoma tudi zasluga borbe za prosto cono. List dalje ugotavlja, da je treba priznati ideji za prosto cono zaslugo, če je prišlo do uresničenja programa združitve vseh Tržačanov ne glede na njihovo politično ali narodnostno pripadnost. Prosta cona je bila najbolj široka osnova, na kateri so se znašli vsi pošteni Tržačani. Na njej so se znašli demokristjani, komunisti, socialisti in misini; trgovci in obrtniki so si postavili enake perspektive; enake nade imajo Italijani in narodnostna manjšina. Iz te tržaške skupnosti, poudarja list, so ostali samo predstavniki osebnega egoizma.

Stališče odbora za prosto cono in lista «La Zona Franca» je brez dvoma tudi stališče vseh onih, ki so se kot mi, vsa povojna leta in tudi v tem prvem letu nove civilne uprave na našem področju, borili za uresničitev konkretnih gospodarskih ukrepov za gospodarskih napredek mesta in področja. Na žalost pa so se v preteklosti v določenih odborih ali komisijah vedno našli ljudje, ki so z izgovorom lažipatriotizma vsako odločnejšo akcijo zavrli in so zahteve prebivalstva ostale le krik vpijočega v puščavi. To velja predvsem za stališča in politiko tržaškega občinskega sveta, v katerem so zaradi demokristjanske večine v več primerih prevladovali interesi ožje skupine politikantov in subvencioniranih industrijcev.

Zato ponovno poudarjamo, da se mora čimprej ustanoviti «Odbor za obrambo in razvoj tržaškega gospodarstva», ki mora stopiti na pozornico celotnega mestnega gospodarskega življenja. Ta odbor bi moral postati organ, ki naj bi koordiniral vse nastope in zahteve za uresničitev proste cone, deželne avtonomije, za vrnitev ladij in za obnovitev pomorskih prog. V njem bi morale vse gospodarske kategorije in še posebno vlada videti resničnega predstavnika mesta, ki je sposoben učinkovito braniti interese mestnega gospodarstva sploh na osnovi zahtev velike večine prebivalstva.

Nova znamka

Pokrajinsko poštno ravnateljstvo sporoča, da so na vseh poštnih uradih na prodaj 25-lirske znamke, ki so jih izdali ob obletnici Giacoma Matteotija. Znamke bodo za frankiranje veljavne do 31. decembra 1956, zamenjalo pa se jih bo lahko do 30. junija 1957.

Obvestilo trgovinske zbornice

Tržaška trgovinska zbornica obvešča, da je ministrstvo za zunanjo trgovino odobrilo uvoz naslednje količine goveje živine in mesa iz Rumunije: goveja živina za zakol 450 milijonov lir, kastrirani konji 20 milijonov, zmrznjeno meso 290 milijonov lir.

Tržaške tvrdke, ki bi želele sodelovati pri razdelitvi omenjenih kontingentov, morajo do 20. novembra predložiti prošnje Generalni direkciji za zunanjo trgovino generalnega vladnega komisariata v Ul. Genova 9.

PD «S. SKAMPERLE»
Vrdelska cesta 7
obvešča svoje člane in prijatelje, da je
društvena razstava
odprta vsak dan od 19. do 22. ure, v nedeljo pa od 10. do 13. ure.
Vabimo člane, da si ogledajo razstavo daril, ki jih je prejel pevski zbor na raznih gostovanjih.
Vstop prost

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»
Ul. Montecchi 6 - III
obvešča svoje člane in prijatelje, da je
SPOMINSKA RAZSTAVA
odprta vsak dan od 20. do 22. ure do 12. t. m.
Spominsko razstavo dopolnjujejo umetniški posnetki naših krajev in ljudi.
Vstop prost

Akademski klub JADRAN
priredi jutri 12. novembra 1955
MARTINOVANJE
v mali Rossettijevi dvorani. Začetek ob 21. uri.
Vabljena je vsa slovenska javnost

Ljudska prosveta

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu bo imel sejo danes 11. t. m. ob 20. uri na sedežu v Ul. Roma 15.

Odbor šolnikov Zveze prosvetnih delavcev sklicuje za soboto 12. t. m. ob 18. uri sestanek vsega članstva. Sestanek bo na sedežu v Ul. Roma 15-II.

Razna obvestila

Lutkovna predstava, ki bi morala biti v nedeljo v dvorani na stadionu «Prvi maj», je bila iz tehničnih razlogov odložena za nedoločen čas.

Darovi in prispevki

Dijaški Matici darujejo: Ivan Bukavec 1.000, Mirko Kosmina 1.000, Lilijana Legiša 1.000 lir.

KINO

Rossetti. 16.00: «Pirati iz prestolnice», F. Lovejoy, J. Weldon.
Excelsior. 15.30: «Tragična sobota», Victor Mature, R. Egan.
Fenice. 15.00: «Moja žena ima rajši svojega moža», Betty Grable in Jack Lemmon.
Nazionale. 15.30: «Princesa iz Mendoze», Olivia De Havilland in Gilbert Roland.
Filodrammatico. 15.30: «Kraljica piramid», J. Hawkins, J. Collins.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 15.30: «Kraljica piramid», J. Hawkins, J. Collins.
Astra Rojan. 16.00: «Falworthski grb», Tony Curtis, Janet Leigh.
Capitol. 16.00: «Junak naših dni», Giovanna Ralli in F. Valeri.
Cristallo. 16.00: «Smo možje ali korporali», Paolo Stoppa in Fiorella Mari.
Grattacielo. 15.30: «Najlepša žena na svetu», Gina Lollobrigida.
Alabarda. 16.00: «Žena z reke», Sophia Loren, Rik Battaglia.
Ariston. 16.00: «Alahovi vitezi», Kathryn Grayson, G. Mac Rae.
Armonia. 15.00: «Patrulja rdečih jopičev», J. Craig, K. Yarsen.
Aurora. 16.00: «Sedmero nevest za sedem bratov», Jane Powell in Howard Keel.
Garibaldi. 16.00: «Razstreljevalci nasipov», R. Todd, M. Redgrave.
Ideale. 16.00: «Devica iz doline», Debra Paget, Robert Wagner.
Impero. 16.00: «Tramvaj so ukradli», A. Fabrizi, L. Banti.
Italia. 16.00: «Ljubimci iz Taga», Francis Arnoul, Daniel Gelin. Mladoletnim prepovedano.

S. Marco. 16.00: «Pazi na žogo!», Dean Martin in Jerry Lewis.
Kino ob morju. 16.00: «Teodora», G. M. Canale in G. Marchal.
Moderno. 16.00: «Jetnik rudnika», Gary Cooper, Susan Hayworth.
Savona. 15.00: «Srebrna kupa», Virginia Mayo, A. Pierangeli.
Viale. 16.00: «Topkid, divji junak», Ben Johnson, M. Hyer.
Vittorio Veneto. 16.00: «Kajnova hči», Jose Ferrer, June Allyson.
Azzurro. 16.00: «Bel božič», Danny Kaye, Bing Crosby.
Belvedere. 15.30: «Vdor Mongolov», A. Blyth in D. Farrar.
Marconi. 16.00: «Čarodej Houdini», Tony Curtis in J. Peigh.
Massimo. 15.00: «Vitezi okrogle mize», Robert Taylor, A. Gardner in Mel Ferrer.
Novo cine. 16.00: «Rapsodija», Elisabeth Taylor, V. Gassman.
Odeon. 15.00: «Romeo in Julija», L. Harvey in S. Shentall.
Radio. 16.00: «Krasen plen», Robert Mitchum in M. Monroe.
Venezia. 15.30: «Don Camillo», Fernandel.
Skedenj. 18.00: «Cesar iz starega mesta».
Kino na Opčinah. 18.00: «Stražna pesem».

RADIO

PETEK, 11. novembra 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Zabavna glasba; 12.00 Iz tehničnega sveta; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Operni odlomki; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna glasba; 18.00 MacDowell: Koncert za klavir in orkester št. 2; 18.30 Z začarane police; 18.40 Fred Waring in Allen Roth; 19.00 Pianist Arthur Rubinstein;

Obveščamo ljubitelje slovenske pesmi, da bo v nedeljo 13. t. m. ob 17. uri nastopil moški pevski zbor «Valentin Vodnik» iz Doline. Izvajal bo narodne pesmi iz Beneške Slovenije.

19.15 Šola in vzgoja; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Slovenski motivi; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.15 Griegovi Norveški plesi; 21.30 Vokalni kvintet; 21.50 Fantazija dunajskih operet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti; 22.15 Čajkovski: Simfonija št. 4; 23.00 Nočni motivi.

TRST I.

11.30 Poje Cristina Denise; 11.45 Mendelssohn: Sonata v A-duru za čelo in klavir; 17.00 Orkester Virgilio Piubeni; 18.15 Renato Carosone in njegov orkester; 19.15 Gledališče danes in jutri; 21.00 Simfonični koncert, dirigira Bruno Walter.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30 19.30 in 23.30.
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

6.00 Jutranja glasba; 7.00 Koledar, vremenska napoved, napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.30 Za naše žene; 11.00 Šolska ura: Kaj me uči kemija?; 11.30 Češke narodne pesmi poje mladinski zbor; 11.45 Iz baletne glasbe; 14.45 Poje pevski zbor «Tine Rožanc» p. v. Vasilija Mirka; 17.15 Glasbeni mozaik; 17.45 Slovaške pesmi pojeta Rožena Hrubikova in Jan Mojo; 18.00 Iz delavskega sveta; 18.40 Iz oper; 19.15 Šport; 20.00 Zbori pojo; 21.00 Lahka glasba; 21.30 Ob 121. obletnici rojstva vojaškega zdravnika Aleksandra Borodina; 22.15 Operetne uverture; 22.30 Plesne melodije.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00.

11.00 Radijski koledar; 11.05 Gospodinjski nasveti; 11.15 Operetna in lahka glasba; 11.45 Cicibanom — dober dan! (M. Kitek: Skratec Zgagec); 12.00 Prekmurske narodne v priredbi D. Gruma, poje Mariborski komorni zbor; 12.40 Francoske, italijanske in angleške popevke; 13.30 Odlomki iz znanih oper; 14.35 Želeli ste — poslušajte!; 15.15 Igra ansambel Bratov Gengler; 15.30 Utrinki iz literature — Stevan Sremac: Kramljanje ob polomljeni uri; 15.45 Slovenske narodne in umetne pesmi poje vokalni kvartet Vrhnika; 16.00 Modni kotičtk; 16.10 Popoldanski simfonični koncert; 18.15 Insrumentalni ansambli izvajajo domače melodije; 18.50 Zabavne melodije; 20.15 Iz stare francoske muzike; 21.20 Igra plesni orkester radia Ljubljana; 21.40 Filmske melodije.

TELEVIZIJA

17.30 Veronski muzej; 20.30 Poročila; 20.45 R. Dornes in Jean Marsan: «Prepovedano za javnost».

NEZASLIŠAN UKREP RAVNATELJSTVA LADJEDELNICE SV. MARKA

Suspenzija člana tovarniškega odbora ker je govoril na proslavi za padlimi delavci

Podjetje Felszegy hoče znižati akordne dodatke - Protestna skupščina delavcev Aquile - Odpust 32 delavcev v prekvalifikacijskih tečajih

V ladjedelnici se je pripetilo včeraj nezaslišano dejanje. Ko je prišel včeraj zjutraj član tovarniškega odbora Fontanot na delo, so mu sporočili, da ga je ravnateljstvo za tri dni kazensko suspendiralo z dela, in sicer ker je dan prej s kratkim nagovorom proslavil spomin padlih delavcev ladjedelnice.

Proslava bi morala biti že v ponedeljek, ravnateljstvo pa je dejalo; naj jo odložijo na sredo. Šele nekaj minut pred poldne je neki čuvaj sporočil tovarniškemu odboru, da ravnateljstvo ne dovoli na proslavi nobenega govora, kar je praktično pomenilo prepoved dostojne proslave. Medtem pa so se delavci že začeli zbirati na kraju, kjer je vzidana plošča v spomin padlih. Fontanot je spričo dejstva, da so bili delavci že zbrani, proslavil s kratkim govorom spomin padlih kljub prepovedi ravnateljstva.

Vest o tem nedopustnem ravnanju ravnateljstva CRDA je razburila vse delavstvo. Delavci v Tržaškem arzenalu so takoj sprejeli protestno resolucijo in obsodili žalitev spomina padlih in suspenzijo člana tovarniškega odbora Sv. Marka.

* * *

Na ravnateljstvu ladjedelnice Felszegy v Miljah je bil včeraj sestanek predstavnikov podjetja, tovarniškega odbora in sindikatov. Ravnateljstvo je izjavilo, da bo 17. novembra preuredilo akordne tarife, češ da ne more kriti visokih proizvodnih stroškov. Hkrati pa je izjavilo, da ne bodo delavci s preureditvijo tarif nič prizadeti, kar seveda ni res. Sindikati so namreč izračunali, da bi nekateri delavci s to preureditvijo zgubili kar 7.000 lir prejemka na mesec, drugi pa manj. Vsekakor bi nove tarife pomenile za vse korak nazaj.

Ravnateljstvo Felszegy je to pot ravnalo kakor svoj čas inž. Pacchiarini z varilci CRDA. S tem ravnanjem je prekršilo vse sporazume, ker bi se moralo glede vsake spremembe na vsak način prej pogajati s člani tovarniškega odbora. Zaradi tega so vsi delavci že predvčerajšnjim prenehali opravljati nadure in zapuščajo ladjedelnico že ob 16.30. V kratkem pa se bodo delavci sestali na skupščini, da se pomenijo o nadaljnji akciji.

* * *

Po več tednih je ravnateljstvo rafinerije Auqila končno odgovorilo na zahteve tovarniškega odbora. Predvsem je poudarilo, da sploh ne mara razpravljati o obtožbi vmešavanja v volitve tovarniškega odbora. Kar se tiče zahteve po plačilu doklade za menzo in nagrade «cracking» je zahtevalo, naj tovarniški odbor predloži pismeno zahtevo in naj jo obrazloži, češ da je ravnateljstvu ta argument neznan.

Delavci Aquile so na skupščini, ko so zvedeli za ta odgovor, ogorčeno protestirali ter dejali, da se ravnateljstvo norčuje iz njih. Dejali so, da so pripravljeni podpreti svoj protest tudi s stavkovno akcijo.

* * *

V prekvalifikacijskih tečajih, ki imajo svoj sedež pri Sv. Soboti, so odpustili 32 delavcev, najetih na določen rok. Sindikati so se tem odpustom uprli predvsem zato, ker se zdi, da nameravajo pristojne oblasti meseca decembra sploh razpustiti prekvalifikacijske tečaje. To bi seveda bilo v nasprotju z obljubami vladnega generalnega komisarja dr. Palamare, ki je svoj čas zagotovil, da so na razpolago sredstva za ohranitev tečajev vsaj do konca junija. Danes bo ob 17.30 skupščina delavcev prekvalifikacijskih tečajev v prostorih Delavske zveze v Ul. Zonta št. 2.

O Delavska zveza poziva delavce rekvalifikacijskih tečajev na sestanek, ki bo danes ob 17.30 na sedežu Zveze v Ul. Zonta 2. Na sestanku bodo obravnavali vprašanje nevarnosti novih odpustov.

Volitve v podjetju Veneziani

V tovarni barv Veneziani so bile včeraj volitve tovarniškega odbora. Stanje je ostalo nespremenjeno, ker sta obe sindikalni organizaciji ohranili isto število predstavnikov, in sicer Delavska zbornica dva, Delavska zveza pa enega predstavnika. Delavska zveza je dobila 91 glasov (na prejšnjih volitvah 86), Delavska zbornica pa 137 glasov (prej 126).

Prihodnji torek seja obč. sveta

Seja tržaškega občinskega sveta bo v torek 15. novembra ob 18. uri. Svetovalci bodo nadaljevali z razpravo o vprašanjih, ki so postavljena na dnevni red jesenskega zasedanja.

Sestanek sveta DZ

Danes ob 18. uri se sestane glavni svet Delavske zveze, ki bo obravnaval razna organizacijska vprašanja.

8. občni zbor PD «S. Škamperle»

Včeraj je bil 8. redni občni zbor prosvetnega društva «Slavko Škamperle» od Sv. Ivana. Na občnem zboru je predsednik društva Milko Skrap podal obširno poročilo o štiriletnem delovanju društva in pri tem omenil velike težave, katere je prizadela društvu resolucija Kominforma, in zlasti požig edinega društvenega prostora lesene barake na stadionu «Prvi maj», kjer je zgorela tudi društvena imovina v vrednosti več kot 1 milijon lir.

Kljub temu pa društvo ni bilo neaktivno, saj je redno deloval in nastopal pevski zbor, pa tudi dramska skupina je imela več predstav. Tajnica društva Anica Udovič je nato še podrobneje opisala delovanje društva in med drugim omenila, da je društvo priredilo 9 izletov in veličastno proslavo 100-letnice slovenske šole pri Sv. Ivanu. Sledila so še poročila drugih odbornikov ter volitve novega odbora. Za predsednika je bil izvoljen Darko Svab in za tajnico Anica Udovič.

Oprostilna razsodba v postopku proti Colliju

Včeraj je tajništvo lista «Il Lavoratore» izdalo pojasnilo v zvezi z oprostilno razsodbo v postopku proti ravnatelju lista Mariu Colliju, obtoženemu žalitve vlade. Collija je državni pravdnik prijavil porotnemu sodišču pod obtožbo žalitve ustavnih ustanov, in sicer vlade, zaradi članka «Komunisti in demokratične svoboščine», objavljenega 18. aprila 1955.

Collija so pozvali, naj se 18. novembra prijavi na zaslišanje pred porotnim sodiščem. Zagovornik Pogassi je zahteval, naj se izreče pred razpravo oprostilna razsodba, ker ni sodišče zahtevalo od ministrstva za sodstvo pooblastila za sodni postopek, kot določa člen 313 kazenskega zakonika. Zaradi tega je predsednik prizivnega sodišča izrekel razsodbo, da se mora sodni postopek ukiniti. Razsodba pravi, da morajo sodni organi izrecno zahtevati od ministrstva za sodstvo pooblastilo za sodni postopek, če gre za žalitev vlade. Gre torej za važno načelno normo, ki zanima ves tisk.

Nesreča izdala tatu

V nedeljo zvečer je 32-letni Arturo Mervich iz Ul. Pozzo del Mare med vožnjo s kolesom po Ul. Crosada nerodno padel, pri čemer si je zlomil ramo. Ta nezgoda ga je ne le pripeljali v bolnišnico, temveč bo po okrevanju moral celo naravnost v zapor.

Mož je namreč po nezgodi pustil kolo pri nekem trgovcu in policijski agenti so zvedeli, da je bilo kolo ukradeno. Misleč, da je trgovec kolo kupil, so najprej zaslišali njega in šele po njegovih izjavah so prišli do Mervicha, ki je tatvino priznal, zaradi česar so mu zaenkrat postavili stražo ob posteljo.

SESTANEK KMEČKE ZVEZE V LONJERJU

KDAJ BO REŠENO VPRAŠANJE rekviriranih zemljišč na Hudoletu

Za zastopstvo slovenskih kmetovalcev v ustanovah, ki se bavijo s kmetijstvom - Vprašanja kmečkega gospodarstva

Sinoči je bil v Lonjerju sestanek Kmečke zveze, katerega se je udeležilo večje število domačih kmetovalcev. Na sestanku so se pogovorili o perečih vprašanjih našega kmečkega gospodarstva in o vaških zadevah. Tajnik KZ je predvsem na kratko opisal nove razmere, v katerih se je znašlo naše splošno gospodarstvo in s tem tudi kmetijstvo. Upoštevati je treba sedanje stanje in nove politične razmere ter ukreniti vse potrebno, da bomo temu kos in da bomo napredovali. Pri tem je tajnik KZ omenil londonski sporazum in zlasti nekatere določbe memoranduma. Kar se izrecno tiče n. pr. našega kmečkega prebivalstva, ki je skoraj stoodstotno slovenske narodnosti, niso oblasti še ničesar ukrenile, da bi slovenski kmečki živelj imel svoje zastopnike v raznih ustanovah, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. V tem je dvojna krivica, ker naši kmetje niso glede tega upoštevani, ne kot kmetje ne kot Slovenci. Pri Kmetijskem nadzorništvu na pr. ni nobenega slovenskega nameščenca, en in edini slovenski strokovnjak pa je tam le dodeljen. Glede zastopstva kmetov v Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo pa je tajnik KZ dejal, da je KZ že večkrat zahtevala, naj tukajšnje kmetijstvo v omenjeni zbornici zastopa človek, ki je od tu doma in je tesno povezan z našim kmečkim gospodarstvom. O strokovnih večernih tečajih pa je poudaril, da imajo naši kmetje vso pravico, da so taki tečaji v slovenščini in da odklanjajo italijanska predavanja v slovenskih vaseh. Nobeno opravičilo glede pomanjkanja strokovnih moči ne drži, ker je strokovnjakov, ki bi jih Kmetijsko nadzorništvo lahko zaposlilo za take tečaje, pri nas dovolj. Na račun Kmetijskega nadzorništva pa je slišati z več krajev pritožbe, da ni pravih in zadostnih stikov med to ustanovo in kmeti.

Dr. Oblak, ki se je tudi udeležil sestanka, je na kratko omenil naloge našega kmečkega življa, vse skupnosti in vsakega posameznika posebej, če hočemo ostati pri življenju in naprednosti. Poudaril je, da so predvsem potrebne vztrajnost, samozavest in enotnost, na drugi strani pa je treba usmeriti naše kmečko gospodarstvo tako, da bomo izkoristili vse možnosti, ki nam jih nudi, z racionalnim in intenzivnim obdelovanjem zemlje, z uporabo strojev, gnojil itd.

V razgovoru, ki je sledil, so prisotni omenili nekaj perečih problemov, ki se tičejo njihove vasi, so pa velike važnosti tudi za vse naše področje; vprašanje poljskih čuvajev, ki ga naši kmetje zelo občutijo, vprašanje ureditve zemljiške knjige, ki dela vsem preglavice, plačilo vojne škode itd.

V Lonjerju pa je najbolj občutena zadeva o rekviriranem zemljišču na Hudoletu. O tem je bilo že mnogo govora, Lonjercem se pa še vedno godi huda krivica. Rekvizicija obširne površine zemljišča, kjer so imeli najlepše travnike in pašnike, je kvarno vplivala predvsem na živinorejo. Po odhodu okupacijskih čet je bilo zemljišče derekvirirano, nato pa so ga spet dober del, kjer je znano igrišče golfa, rekvirirali za «vojaške potrebe».

Prizadeti zahtevajo, da oblasti derekvirirajo zemljišče, da plačajo odškodnino za povzročeno škodo in, če kdo hoče uporabljati igrišče, naj se dogovori z lastniki ter plača primerno najemnino. O tej zadevi bodo prizadeti kmetje te dni poslali generalnemu vladnemu komisarju pismeno vlogo s podpisi in svojimi zahtevami.

O zadevi, ki je velike važnosti, bomo v kratkem ponovno in podrobno še pisali.

Neroden padec

S prognozo okrevanja v 15 ali 20 dneh so včeraj zaradi omotičnega stanja in podplutbe na desni strani čela sprejeli na II. kirurškem oddelku 52-letno Josipino Masič por Mally iz Ul. G. Gozzi 5, ki je izjavila, da je malo prej v ambulanti ljudskega prenočišča nerodno padla.

Prometna nesreča

V trenutku ko je 68-letni upokojenec Gabrijel Riegler iz Ul. Gatteri 5 stopil iz hiše in se napotil čez cesto, se je vanj zaletel s svojim tovornikom «Fiat» 51-letni Giordano Faidutti iz Ul. Cancellieri, ki je tedaj privozil mimo.

Rieglerja so morali odpeljati v bolnišnico, kjer pa so mu samo izprali razne rane in praske na nosu ter ga nato s priporočilom nekajdnevnega počitka odslovili.

ZOPET PRIMER SAMOMORA

S skokom skozi okno si je vzela življenje

85-letna starka, ki je že dalj časa bolehala, je napravila konec svojemu trpljenju

90-letnemu upokojencu, ki si je predvčerajšnjim prostovoljno izbral smrt s skokom skozi okno, je včeraj zjutraj okoli 7. ure sledila v smrt 85-letna Matilda Drago vd. Orso iz Ul. Petronio 11, kjer je stanovala s svojim 54-letnim sinom Mariom.

Ženska, ki je dalj časa bolehala, je že večkrat omenila, da bi jo prostovoljna smrt rešila nadaljnjega trpljenja in včeraj je svoj načrt tudi izvedla. Njen sin je okoli 7. ure slišal majhen ropot v materini sobi, a je mislil, da je komaj vstala in da se oblači. Trenutek zatem pa se je domislil, da lahko mati napravi kak nepremišljen korak, zaradi česar je stopil v spalnico, kjer je opazil mater stoječo na oknu tik pred skokom v globino. S krikom je hotel mater opozoriti, naj ne skoči, a je bilo že prepozno: starka se je spustila v globino in po padcu z 8 metrov višine je nepremično obležala na tleh.

Po telefonskem obvestilu so prišli na mesto zdravnik Rdečega križa in bolničarji, a ženski niso mogli več pomagati, ker je medtem že izdihnila. Njeno tuplo so kasneje odpeljali v mrtvašnico splošne bolnišnice, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Nesreča na delu

Med prenašanjem velike šipe v notranjosti «Tržaške steklarne» v žaveljskem industrijskem pristanišču je 17-letni Jordan Križman iz Boljunca 189 udaril ob rob neke mize, pri čemer se je šipa razdrobila in eden od drobcev je mladeniča ranil v stegno leve noge.

Križman se je z rešilnim avtomobilom zatekel v bolnišnico, a tu so mu samo izprali rano in ga nato odslovili. Okreval bo v 5 ali najkasneje v 6 dneh.

Skrivnostna bolezen

Okoli 11. ure so pripeljali v bolnišnico 43-letnega Oresta Ravasinija iz Ul. Orazio, katerega so zaradi resnega stanja nujno sprejeli na IV. zdravniškem oddelku. Zdravniki in niti njegovi sorodniki ne vedo, kaj je nesrečniku. Dejstvo je, da so ga že zjutraj našli nezavestnega v postelji. Zdravniki so si seveda pridržali prognozo.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Neutemeljena obtožba tatvine industrijskih načrtov

Zaradi izžemanja prostitutke obsojen mladenič na 1 leto in 5 mesecev zapora ter na 6.000 lir globe

Vest o aretaciji oseb, ki naj bi bile obtožene spočetka vojaškega in kasneje industrijskega vohunstva, je aprila letos presenetila prebivalce našega mesta. Spočetka so časopisi v pomanjkanju policijskega poročila objavljali nepopolne vesti, kasneje pa se je posrečilo izvedeti za imena aretirancev in njihovo obtožbo. Slo je za 46-letnega uradnika mostovne delavnice jadranskih ladjedelnic Manlia Peracca iz Milj in njegovega 35-letnega sorodnika Sergia Pisanija istotako iz Milj, katera je policija obtožila — v pomanjkanju dokazov za kakršnokoli vohunstvo — tatvine načrtov žerjavov.

Cela zadeva se je praktično razblinila v nič med sodno razpravo. Obtoženca so morali mesec dni po aretaciji izpustili na začasno svobodo in včeraj sta se zagovarjala pred sodiščem ter dosegla popolno zmago; sodišče ju je namreč oprostilo s formulo, da njuno dejanje ni kaznivo.

Kaj sta pravzaprav naredila Peracca in Pisani. Peracca je bil risar v mostovni delavnici, kjer je bilo na tisoče starih in zastarelih načrtov za žerjave, za katere se nihče ni več brigal in ki niso predstavljali za tovarno nikako skrivnost. Z risbami so pokrivali celo risalne mize in z njimi zavijali zavoje, zaradi česar je Peracca več načrtov odnesel domov v študijske namene. Mož ima namreč sina, katerega je hotel usmeriti v risarski poklic. Te risbe bi torej največ koristile sinu.

Nekega dne marca meseca pa je prišel k Pisaniju neki mladenič, ki bi rad imel informacije o načrtih žerjavov. Pisani je mladeniča predstavil Peraccu in ta je bil pripravljen izrisati kak načrt. Toda ker mu mladenič ni dal potrebnih podatkov in ker je takoj uvidel, da ni resen, je delo tudi odklonil. V začetku aprila pa mu je mladenič ponovno telefoniral in ga povabil na sestanek a ko je prišel tja, so ga aretirali. Mladenič ni bil nihče drug kot policijski agent Giorgio Pollacchini, ki je imel nalogo pripraviti past morebitnim prodajalcem načrtov. Do te preiskave je zelo verjetno prišlo zato, ker je uprava delavnice izvedela, da so na trgu povpraševalci za načrte modernejših žerjavov. Toda policija je past napačno nastavila in tako so se morebitni krivci pravočasno izmuznili.

* * *

Včeraj se je končala za zaprtimi vrati razprava proti 20-letnemu Benitu Porcelluzziju iz Ul. Trauner, njegovi 57-letni materi Mariji De Vito por. Porcelluzzi in 53-letni Giovanni Gasperini por. Lupieri iz Ul. Donatello. Prva dva sta bila obtožena izžemanja prostitutke Marije Milat por. Brecciaroli njenega skrivanja pred policijsko oblastjo, kršitve zakonov javne varnosti, ker sta sprejela brez potrebnega dovoljenja Brecciarolijevo na stanovanje in končno, da sta stanovanje brez potrebnega dovoljenja oblasti javne varnosti spremenila v javno hišo. Gasperinova pa se je morala zagovarjati zadnjih dveh obtožb, vendar je bila zadnje oproščena, za predzadnjo pa so jo obsodili na 3.000 lir denarne kazni.

Benito Porcelluzzi se je sicer rešil treh obtožb z eno ali drugo formulo, kar velja tudi za njegovo mater, ki je bila oproščena tudi obtožbe izžemanja prostitutke zaradi pomanjkanja dokazov. Obsodili pa so ga zaradi izžemanja na leto dni in 5 mesecev zapora ter na 6.000 lir globe. Vrhutega ga je sodišče obsodilo na policijsko nadzorstvo in predlagalo njegov sprejem za minimalno dobo v kako poboljševalnico.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 10. novembra se je v Trstu rodilo 9 otrok, poroka je bila 1, umrlo pa je 6 oseb.

POROČILA STA SE: pismonoša Antonio Dussi in gospodinja Gioconda Catterini.

UMRLI SO: 67-letni Giovanni De Rossi, 67-letni Nicolò Ruzzier, 53-letna Teresa Claudino por. Cavalleris, 57-letni Mario Miani, 23-letna Ornella Castro, 85-letna Maria Rosa Gori vd. Buchbinder.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 15,9, najnižja 13,1, ob 17. uri 14,2 stopinje, zračni tlak 1012,9 pada, veter 9 km na uro z vzhoda, vlaga 90 odst., dež 3.8 mm, nebo pooblačeno, morje lahno razgibano, temperatura morja 12,2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Barbo-Carniel, Trg Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg S. Francesco 1; Ravasini, Trg Libertà 6; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

Oglasni oddelek
TRST
Ul. sv. Frančiška 20/III
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

ADRIA EXPRESS
Ul. Cicerone 4 - tel. 29243
Predstavništvo za Radensko Slatino, Rogaško Slatino in Dobrno
Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za Jugoslavijo
IZLETI
Prodaja voznih listkov za avtobuse:
Milano, dnevni odhodi ob 21
Genova, poned., sreda in petek ob 21
Como - Chiasso, torek, četrtek, sobota in nedelja ob 21
Videm (Udine), dnevni odhodi ob 6.30, 7.30 in 8.30.
Belluno, dnevni odhodi ob 6.30
Treviso, dnevni odhodi ob 8.30

EDINSTVENA DEGENERACIJA TEKSTILNE INDUSTRIJE V TOSKANI

Kapitalisti brez tovarne

Na sejmu v nekem italijanskem mestecu blizu Rima, sem slišal potujočega trgovca, kako je imel sledeči govor: «Delavski razred! Reveži! Ne dopustite, da vas trgovci odirajo kot osle! To je blago za vaš žep in okus! Najboljše kvalitete! Cene blazne!»

Na pogled se je blago zdelo še kar dobro, pod prsti manj. Prižgem z vžigalico vlakno, ki po volni. Cene so zares zelo nizke. Vprašam trgovca, kje izdelujejo blago, ki ga prodaja. Trgovec se začudi, da je blago iz Bielle (mesto na severu, kjer izdelujejo najboljše blago), toda Italijan mi vrže porogljivo: «Kakšna Biella, to je blago iz Prata».

Ob priliki mi je znanec pravil: «Videl sem nekaj, kar bi te moglo zanimati. Delavci so v tovarnah pokupili statve in izdelujejo blago doma. Zaslužijo odlično».

«Kje to?»

«V Pratu».

Tako sem se začel zanimati za Prato.

Prato je naselje z avtobusom kakih 20 minut oddaljeno od Florence. Na glavnem trgu me je čakal prijatelj — Italijan. Najela sva taksi in se peljala v predmestje. Še nikoli v življenju nisem videl na ulici toliko blaga in prevoza. Na vsakem koraku srečaš kamione, kamiončke, vozove, naložene z blagom in surovinami. Kako, da je na ulici tolikšen promet blaga? Bil sem že v mestih, kjer je tekstilna industrija bolj razvita, pa nisem nikoli po ulicah videl takega prometa. Kmalu sem izvedel za razloge.

V predmestju sva obstala pred velikim poslopjem, iz katerega je bilo slišati naravnost peklenski trušč statev. Bila je tovarna. Ko sva stopila na dvorišče, sem videl, da so vse dvorane pregrajene z zidovi in lesenimi stenami. V vsakem teh prostorov so stale dve ali tri statve in po njih ali dva delavca. Stopila sva k eni teh pregrad, kjer naju je sprejel mlad delavec, ki mi ga je prijatelj poznal.

«Delal sem v tovarni», je pripovedoval delavec, «toda zaradi krize je posel postal negotov. Posebno po korejski vojni, ko je proizvodnja padla. Razen tega zaslužek zame in družino ni zadostoval. Tako sem si s prihranki nabavil še statve in začel delati na svojo roko. Zatem sem na obroke kupil še dve statvi in zdaj jih imam, kot vidite. To so vse moja last. Tako so storili tudi mnogi drugi delavci».

«Pomeni, da je tovarna v razsulu?»

«Razsula se je, toda ne izginila. Statve so tu, poslopje tudi, mi delavci pravtako, le tovarne ni več. Stanovanje je naše, za poslopje plačamo najemnino, vsak za del, ki ga uporablja. Prav tako električni tok in ostale stroške za stroje. Postali smo obrtniki».

«Kaj se razumemo ob silnem udarjanju statev. Stopimo ven. Nečesa nisem razumel in mi je bilo sumljivo, kam se je izgubil kapitalist?

«Kako se živi ob takem delu? Se zasluži več?»

«Zaslužim. Odplačal sem statve, nakupil sem nekaj potrebnih stvari za dom in tudi živimo se bolje. Razen tega smo zadovoljni, ker delamo zase in da bi nas gospodar nadzoroval».

«Zdaj delate zase».

«O, ne. Mi smo «tretjaši», kot pravimo, ker delamo za račun nekoga tretjega».

«Kdo je ta «tretji»?» sem vprašal in nekaj mi je pravilo, da se zdaj pojavi izgubljeni kapitalist. Tako je tudi bilo.

«To je delodajalec, nekdanji gospodar, lastnik tovarne. On nam daje denar, nabavlja surovine in nas plačuje po metru izdelanega blaga.

Zdaj je stvar mnogo jasnejša. Kapitalist se torej ni spremenil v dim ter izginil. On je še vedno tu, samo da zdaj ni več lastnik proizvajalnih sredstev. Prodal je statve delavcem. Čemu? V drugih mestih, v drugih deželah kapitalistom še daleč ne pade na pamet, da bi delavcem prodajali proizvajalna sredstva.

«So morda kapitalisti tu v Pratu nekakšni dobričine?» vprašam delavca in se samemu sebi čudim, kako sem mu mogel postaviti podobno vprašanje.

«Dobričine? Ha, ha! Gledajo svoj interes kot vsi ostali. Vprašujete se, kako da so nam prodali statve? Zato, ker jim tako bolj izplača. Ne plačujejo niti stroškov za električni tok, niti stroškov za vzdrževanje strojev, a tudi kapitalov ne vlagajo v proizvajalna sredstva, s čimer bi v primeru krize, ko bi tovarna ne obratovala tvegali, da jim ostanejo zmrznjeni. Oni danes zaslužijo pravtako kot prej, ko so imeli tovarno, samo da osnovnega kapitala ne vlagajo več v tovarno in naprave, temveč, denimo, v zemljo. Najvažnejše pa je to, da jim na ta način ni treba plačevati prispevkov za socialno zavarovanje delavcev. Poleg plače za tovarniškega delavca je treba plačevati še družinski in pokojninski dodatek, določeno vsoto za primer nesreče, prispevek za bolniško blagajno, zatem je tu še plačani dopust, statve in še nekateri drugi izdatki. Vsi ti izdatki znašajo 70 odstotkov delavske plače. Danes jih tu kapitalist več ne plačuje, ker nima tovarne».

Ogledal sem si tudi neke statistike. Od vsega 22 tisoč statev, kolikor jih danes ima Italija, jih je okrog 7000 v Pratu. Od teh 7 tisoč jih je 6 tisoč po privatnih hišah, bivših tovarnah, raznih drugih poslopjih, kot privatna last teh delavcev-obrtnikov, a v pravih tovarnah jih je ostalo komaj tisoč. Nikjer v Italiji in morda tudi na svetu, se proizvodnja ni vrnila tako daleč nazaj v srednji vek kakor v Pratu.

Tako sem zvedel, čemu se je kapitalist otresel tovarne in statev. Nisem pa še zvedel, kako se v teh okoliščinah znajdejo delavci-obrtniki.

«Ali pomeni to», sem vprašal delavca, da morate tudi sami nositi vse stroške za vzdrževanje in amortizacijo strojev, za vse režijske stroške, dalje, ali pomeni to, da ostanete tudi brez pokojnine in brezplačne zdravniške pomoči? Kako se vam potemtakem izplača delati?»

«Izplača se nam, ker opravljamo čezurno delo. Da bi mogel plačati vse proizvodne stroške moram na primer delati pet ali osem ur. Ostane mi torej še precej časa za delo. Jaz delam redno po trinajst ur, tako da mi znese dobiček, ki ga imam, toliko, kot plača, ki sem jo dobival v tovarni. Samo da tako nimam pravice do pokojnine. Lahko pa se zavarujem na svoje stroške, kar lahko plačujem v obrokih. Za zdravniško pomoč plačujem določen prispevek in se tako lahko zdravim s popustom».

«Kapitalistu je potemtakem tudi brez tovarne ostal isti dobiček, vaša plača pa je, navzlic temu, da ste lastniki statev, manjša, ker je treba k njej dejansko prišteti tudi denar, ki bi bil, če bi delali v tovarni, predviden za starost, za pokojnino. Vi rabite potemtakem že danes to, kar ste zaslužili za pojutrišnjem».

«Res bi bilo tako, ko bi ne delali nadur. Jaz delam 13 ur, stroji celo po 16. Potem je tu žena, ki me prihaja zamenjat. Kdor ima otroke, mu pomagajo ti.

«Ne morem še razumeti, kako morejo biti cene blaga poleg vsega tega tako nizke».

«Tudi to lahko pojasnimo z nadurnim delom. Jaz opravljam delo, za katero bi sicer bila potrebna dva delavca. Da bi ta dva delavca z normalnim delom opravila to delo, bi bili potrebni tudi dve plači. Stroški bi bili torej dvojni. Tako so stroški manjši, cena blaga je nizka in s tem se tudi lahko postavljamo po robu konkurenci».

«Kako pa, da je na ulicah Prata takšen promet z blagom in surovinami?» sem na koncu še vprašal, da bi zadovoljil svojo radovednost».

«Zato, ker se je z izginotjem tovarn, ki so se v njih opravljala vsa dela, prenesla tudi predelava volne v drobne obrtniške delavnice. Na enem mestu se blago barva, na drugem tke itd.

Odšel sem iz Prata, razmišljajoč o slavi in razpadanju industrije tega malega mesteca. Že od 12. stoletja se v Pratu tke in živi od tkanja. V prvi svetovni vojni se je tu izdelalo nad 7 milijonov vojaških odej in prav toliko metrov vojaškega blaga. Sem slab ekonomist in ne vem, če sem vse dobro razumel, mislim pa, ne grešim, če menim, da v Pratu dela še toliko statev samo sahvaljujoč velikanskim ter izčrpajočim naporom delavcev. Človek, ki sem se z njim pogovarjal, se mi ni zdel nezadovoljen. Bil je utrujen, verjel pa je, da dela za svojo srečo, čim se je odtrgal od kapitalista in tovarne. Spominjal me je na neke naše izseljence, ki sem jih poznal. Vrnili so se iz sveta z zlatimi zobmi, toda vsi upognjeni. Umrli so v zgodnji starosti, a ljudstvo si je to tolmačilo: «Izgarali so se».

N. L.

Tako so v Moskvi proslavili 38-letnico oktobrske revolucije

Osem novih potniških ladij

Jadranska linijska plovidba je dobila letos osem novih potniških ladij za prevoz potnikov vzdolž obale. To so «Proleterka», obnovljeni potniški parnik «Karadjordje», ki je bil potopljen l. 1941 blizu Šibenika. Zdaj je «Proleterka» naša najmodernejša potniška ladja, ki plove po Jadranu. Na njej je prostora za okrog tisoč potnikov; ima 258 kabin. Razen tega so letos začele voziti štiri motorne ladje: «Novi Sad», «Mostar», «Osijek» in «Maribor». Za plovbo v okolici velikih mest so izdelali tri manjše ladje: «Valjevo», «Karlovac» in «Ohrid».

V ladjedelnici «Split» grade zdaj tri ladje iz serije «Jugoslavija». Brutto registrska teža teh ladij znaša 2700 ton, gradijo pa jih po najmodernejših metodah.

PRIJATELJSTVO IN SODELOVANJE MED INDIJO IN INDONEZIJO

Mohamed Hatta na obisku pri Nehruju

Srečanje dveh prijateljev in soborcev proti imperializmu Namen obiska je v določitvi poti in oblik za medsebojno sodelovanje v borbi poti zaostalosti obeh dežel

Oktobra meseca pred 28 leti sta se srečala in seznanila dva študenta iz Azije. Bilo je to daleč od njune domovine, v Bruslju, kjer se je takrat vršil kongres protiimperialistične mladinske lige. Indijo je na tem kongresu predstavljal Džavaharlal Nehru, Indonezijo Mohamed Hatta. Prvi je študiral v Angliji, drugi v Rotterdamu, in vendar sta imela kot je nekje zapisal Hatta, oba «neki skupen ideal: osvoboditev domovine, in neki skupen jezik: jezik borbe proti kolonializmu in rasizmu».

Preteklo je od takrat skoraj trideset let. V tem času je bila tudi zaključena določena faza osvobajanja Indije in Indonezije. Leta 1949 se je Hatta še enkrat sestal z Nehrujem. Bilo je to ob priliki, ko je nujno zahteval potrebno moralno in materialno pomoč za obrambo indonezijske revolucije in jo pri svojem nekdanjem tovarišu iz mladih let tudi dobil.

«Vprašujem se kakšenkrat, kaj se je v tem času spremenilo,» je pozdravil Hatta Nehruja, ko mu je pred nekaj dnevi na delhijskem letališču znova segel v roko. «V nekem smislu nič, še vedno sva ostala prijatelja, povezana z vdanostjo stvári naših narodov, pri čemer nadaljujeva z napori, opirajoč se eden na drugega, a težave, pred katerimi stojimo, niso morda nič manjše niti večje od onih, ki so pred nama bile v preteklih desetletjih.»

Toda Hatta ni samo najpopularnejši voditelj Indonezije ter organizator borb proti holandskemu kolonializmu, marveč je tudi med najbolj znanimi indonezijskimi pesniki. Da se «v nekem smislu ni nič spremenilo», je rekel Hatta kot pesnik, toda politik Hatta bi se s tem nikoli ne strinjal, zakaj Indija in Indonezija sta v tem času vodili in tudi uspešno zaključili svojo največjo borbo — borbo proti tujemu gospostvu. Danes svobodni polagata temelje svoje varnosti in gospodarske neodvisnosti. Dasi se po stopnji svoje razvitosti razlikujeta, imata Indija in Indonezija navzlic temu mnogo skupnega. Tako Indija kot Indonezija imata na primer še nekaj neosvobojenih ozemelj, pri čemer je to vprašanje v Indoneziji še posebno zapleteno, ker se tu za njegovo ureditev celo še vodijo oborožene borbe. Dalje še nista niti Indija niti Indonezija uspeli doslej ozdraviti ran, ki jima jih je povzročil stoletni jarem. Obe se še danes nahajata na nizki stopnji tehničnega razvoja in obe si danes zastavljata vprašanje, koliko bo še potrebno pritegniti jermen, da bi se nadomestilo, kar sta brez svoje krivde izgubili.

Danes sta Indija in Indonezija v prvi vrsti zainteresirani na tem, da se ohrani mir. Nadvse jima je potreben čas, da bi mogli izgraditi svoje gospodarstvo, dvigniti življenjsko raven svojih delovnih ljudi.

Vendar je Hatta tokrat obiskal Indijo v nekoliko različnih pogojih od onih, ki jih je tu našel leta 1949, ko je bila Indija šele osvobojena in so jo še pretresali verski spopadi ter številne druge težave. Tedaj je Indija prijateljski Indoneziji komaj mogla kaj malega pomagati. Danes so seveda potrebe Indonezije precej večje, drži pa, da je danes tudi Indija v boljšem položaju kot nekoč, se pravi, da lahko nudi danes izdatnejšo pomoč, kot je to mogla storiti še leta 1949.

Razumljivo, da bo obisk Hatte v Indiji izpolnjen z mnogimi potovanji po vsej deželi. Indonezijski predsednik se gotovo v prvi vrsti želi seznaniti tako z uspehi kot s težavami, s katerimi se mora danes Indija spoprijemati, a teh bo tu našel v izobilju. Ko bo na ta način ugotovil podobnosti med obema deželama, bodisi v pogledu uspehov kot težav, se bo Hatta zadnja dva dni pomenil z Nehrujem o vsem, kar zadeva sodelovanje med obema deželama, in sicer tako, kot je bilo določeno na konferenci azijskih in afriških dežel v Bantungu. Zaenkrat bi zajemalo sodelovanje v prvi vrsti področje vzgajanja ter usposabljanja visoko kvalificiranega tehničnega in administrativnega kadra, a kasneje bi se izdelali natančnejši načrti o širšem sodelovanju in morda tudi o tehnični ter drugačni pomoči.

Vse indijsko časopisje ob pisuje Hattovemu obisku in pogovorom, ki jih bo ta imel s svojim starim prijateljem Nehrujem, velik pomen. Posebno, ker gre smatrati Hatto za najresnejšega kandidata za predsedniško mesto neke nove indonezijske koalicijske vlade. Če bi pa do tega ne prišlo, gre dosedanjega podpredsednika Hatto navzlic temu smatrati za enega najvplivnejših ljudi indonezijskega političnega in kulturnega življenja, a kot tak bo, kakršenkoli položaj bi zavzel, lahko vedno v veliki meri prispeval k medsebojnemu zbližanju ter sodelovanju med obema azijskima deželama.

V MESTU PHOENIX ZBRANI ZNANSTVENIKI SE UKVARJAJO S TEM VPRAŠANJEM

Praktična uporaba sončne energije

Udeleženci konference so bili na kosilu pri kolegu Adnanu Tarcisiju, ki jim je postregel z odlično hamburško klobaso, skuhano v pečici lastnega izuma - «Sončna hiša» bo predstavljala tip človeškega bivališča, kjer se bo ogrevanje, kuhanje in hlajenje vršilo na temelju in s pomočjo sončne energije

V mestu Phoenix se je nedolgo tega vršila zanimiva konferenca. Tu so se zbrali številni znanstveniki, ki se ukvarjajo s proučevanji v zvezi z izkoriščanjem sončne energije v praktične svrhe, kar bi, ko to postane resnica, brez dvoma predstavljalo za človeštvo precejšnjo pridobitev. Med drugim so bili udeleženci povabljeni tudi k svojemu kolegu Adnanu Tarcisiju, Libanoncu po narodnosti, ki jim je postregel z odličnimi hamburškimi klobasami, ki jih je skuhal v pečici lastnega izuma, ki se greje s sončno energijo. Bila je to prva praktična uresničitev številnih teoretičnih načrtov, predloženih na sejah konference, glede možnosti izkoriščanja sončne energije, kar potrjuje, da ni več daleč dan, ko bo tudi tako imenovana «sončna hiša» postala stvarnost. In to ne samo za dežele, ki jih sonce obliva s svojimi blagodejnimi žarki večji del leta, ampak tudi v pokrajinah, kot so ameriški Severozapad, Francija in Nemčija, ki v tem pogledu niso v najboljših pogojih. «Sončna hiša», je bilo rečeno na konferenci, bo predstavljala tip človeškega bivališča, kjer se bo gretje, kuhanje in hlajenje vršilo izključno na osnovi in s pomočjo sončne energije.

Pretežni del s tem v zvezi na konferenci predloženih načrtov je delo ameriških znanstvenikov. V splošnem se vsi opirajo na princip instalacije v vrtovih ali na strehah posebnih «sploščenih zbiralcev» na vodni pogon. Najtežji problem izkoriščanja sončne energije predstavlja možnost njene akumulacije. Glede tega so znanstveniki še vedno le v mejah teorije, vendar se že predvidevajo rešitve, ki bodo tudi bolj «temperiranim» deželam omogočile izkoriščanje sončne toplote. Za prebivalce vročih dežel pa je na poti rešitve neko izredno važno vprašanje, namreč vprašanje uporabe sončne toplote v svrho zniževanja temperature v hišnih prostorih, ki jih je razbelilo sonce samo.

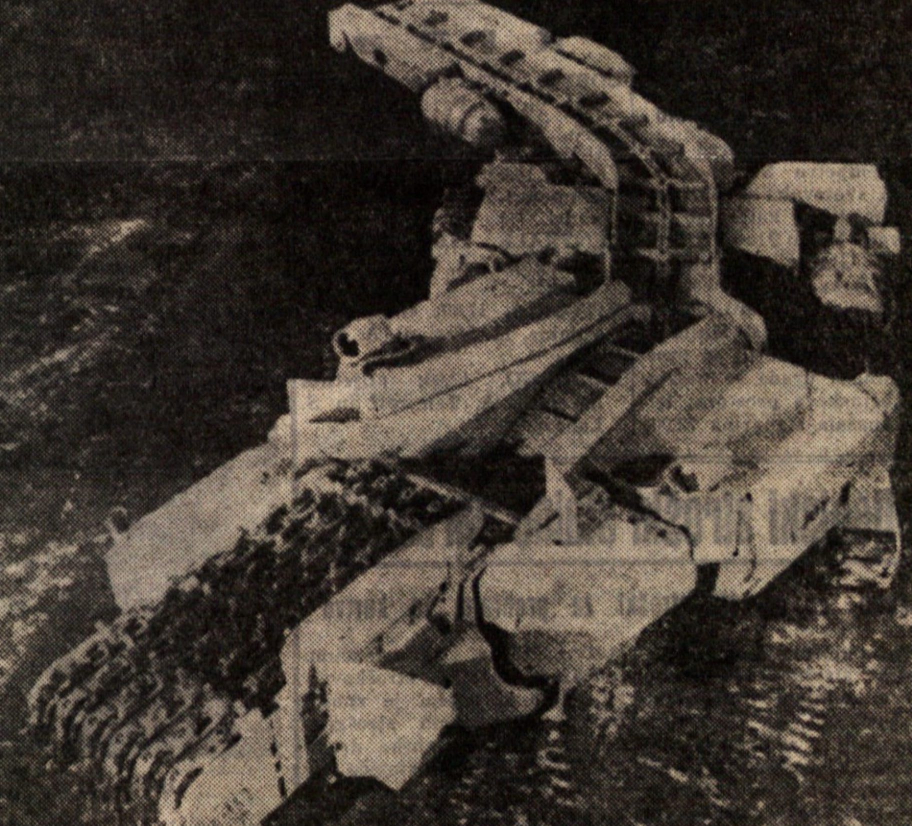
Najnavadnejši način izkoriščanja sončne energije je še vedno oni, ki je v zvezi s pripravo kuhanih in pečenih živil. To pa, kot so poudarili nekateri francoski delegati, ni novost, ker je profesor Muchot že leta 1878 razstavil na mednarodni razstavi v Parizu takole pečico na sončno gretje, ki si na njej v dvajsetih minutah lahko spekel pol kg telečjega mesa. Problem potemtakem ni toliko v kuhanju — vsak otrok ti zna poleti skuhati jajce tako, da ga zakoplje v vroč pesek — marveč v tem, kako bi se s pomočjo sončne energije moglo kuhati v kuhinji. Izraelski delegat je upravičeno pripomnil, da bi bile le redke tiste gospodinje, ki bi bile pripravljene preseliti se iz kuhinjskih prostorov, da bi mogle kuhati zunaj. Gre torej za način, kako nakopičiti in ohraniti sončno energijo ter jo zatem napeljati do pečice v kuhinji.

Da bi podčrtal pomembnost študija v zvezi z «miroljubno uporabo» sončne energije, je neki francoski delegat, profesor Felix Trombe, omenil, da je nacionalni center za znanstvena raziskovanja njegove dežele določil vsa potrebna sredstva za zgraditev «sončne centrale» s kapaciteto milijon voltov, kar bo odprlo neslutene poti nadaljnjemu tehničnemu napredku. Ta sredstva znašajo 500 milijonov frankov, a uporabila se bodo za zgraditev tako imenovane sončne peči. Ta peč bo predstavljala osnovno jedro, okrog katerega se bo zatem razvilo veliko središče za sončna raziskovanja, kjer se ne bodo reševali samo problemi visokih temperatur, ampak tudi takšni, ki bodo pripomogli k praktični uporabi sončne energije v vsakdanjem življenju, posebno v gospodarsko bolj zaostalih deželah.

Vsi udeleženci konference so bili končno soglasni v tem, da je konferenca doprinesla k razčiščenju raznih teoretičnih postavk in bo vnaprej pomenila trdno oporišče pri nadaljnjem delu na tem znanstvenem področju.

Nenavadno letalo

Hanno Fischer, konstruktor iz Koelna, je zgradil letalo, ki nima propelerja spredaj, kot druga letala, ampak zadaj, kakor ladje. Začeli so že s serijsko proizvodnjo takega letala, ki doseže hitrost 150 km na uro in je izredno prikladno za športne in turistične polete.

Gornji orjaški železni krokodil je rudarski stroj, ki izkoplje dve toni premoga v eni sami minuti

JUGOSLOVANSKA TRGOVSKA MORNARICA

Polna zaposlitev ladjedelniške industrije

Za prevoz blaga, ki ga Jugoslavija izvaža, oziroma uvaža s tujimi ladjami, so morali lani plačati (neposredno ali vračunano v ceni) 18.3 milijona dolarjev, medtem ko so prejeli za prevoz tujih tovorov le 7.9 milijona dolarjev. Spričo takega stanja je postalo zelo pereče vprašanje obnove starih in graditev novih tovornih ladij.

Zaradi uspešnega poslovanja in nadaljnjega razvoja čezmorske plovbe razpravljajo že dobro leto o decentralizaciji na tem področju, in sicer v smislu, da bi *Jugoslovanska linijska plovba* obdržala le linijsko plovbo, tramperske ladje pa odstopila drugim podjetjem. Pri tej delitvi pridejo v poštev *Splošna plovba Koper, Atlantska plovba v Dubrovniku* in *Jugoslovanska oceanska plovba v Kotoru*. Razdelitev teh ladij bo treba seveda pospešiti, da bodo nova podjetja do 1. januarja prihodnjega leta vse pripravila za prevzem teh ladij in za neprekinjeno poslovanje z njimi.

Ker pa bodo sedanje ladje prej ali slej doslužile, morajo navedena tri mlada podjetja skrbeti, da čimprej dobe tudi nove moderne tramperje, ki jih že grade. Da si zagotove novo tonažo tudi v daljši perspektivi, so se udeležila nedavno licitacije za investicijska posojila za gradnjo novih ladij v prihodnjih petih letih. *Splošna plovba Koper* zahteva posojilo za gradnjo šest tramperjev z nosilnostjo po 10.000 ton, *Jugoslovanska oceanska plovba v Kotoru* prav tako posojilo za šest takih tramperjev, *Atlantska plovba v Dubrovniku* pa za tri. Razen tega se snujeta novi pomorski podjetji v Splitu in Zadru. Split zahteva posojilo za gradnjo treh tramperjev, Zadar pa za gradnjo dveh tankovskih ladij z nosilnostjo po 18.000 ton. Licitacije se je udeležila tudi *Jugoslovanska linijska plovba*, in sicer za gradnjo 12 linijskih ladij. Brodarska podjetja za obalno plovbo pa nameravajo graditi manjše enote.

Cimprejšnjo zgraditev nove tramperske tonaže nujno narekuje razvoj tramperske tonaže v svetovnem merilu. Po končani zadnji vojni je bilo na razpolago razmeroma dovolj tramperske tonaže, saj so v ZDA med vojno zgradili tri tisoč ladij tipa «Liberty» in 800 ladij tipa «Victory», ki pa bodo kmalu zastarele in bodo morale izpasti iz prometa. Zato se zdaj v vseh svetovnih ladjedelnicah kopičijo naročila za tramperje. Vseh teh naročil pa ladjedelnice ne morejo sprejeti, oziroma postavljajo zelo dolge dobavne roke. Vse to kaže, da bodo pomorske voznine v prihodnjih letih še nadalje visoke. Nova tramperska ladja z nosilnostjo 10.000 ton, ki stane okrog 2.4 milijona dolarjev, daje zdaj letno do 500.000 dolarjev dohodka (po odbitku stroškov), tako da se taka ladja izplača že v nekaj letih, čeprav traja njena življenjska doba okrog 25 let. Zaradi tega skušajo v Jugoslaviji pospešiti graditev tramperske tonaže. Izkoristiti bodo morali vse proste kapacitete ladjedelnic. Če so inozemska naročila za tramperje velik uspeh jugoslovanske ladjedelniške industrije, vendarle ne bi le-ta smela premočno angažirati zmogljivosti jugoslovanskih ladjedelnic, kajti gradnja vsake nove podobne ladje za jugoslovansko pomorsko mornarico prinaša velike prihranke pred izdatki za tovornine tujim ladjam ali pa možnost povečanja dohodkov od prevoza tovorov za druge države.

Srednjeveške metode kaznovanja v Avstraliji

Gornji dve sliki nam pričata o srednjeveškem načinu, ki ga še vedno uporabljajo v Avstraliji proti domorodcem, ki so se kakorkoli pregrešili. One na spodnji sliki so po nekaj mesecih prisilnega dela izpustili, ker se je izkazalo, da so nedolžni. (Sliko povzemamo iz avstralskega časopisa «Tribune»)

Slovenski oktet gostoval v Zgornji Avstriji

V Linzu, glavnem mestu Gornje Avstrije, je koncertno življenje zelo živahno in vsako leto povabijo številne dirigente in druge, da nudijo občinstvu svojo umetnost. Tudi v letošnji koncertni knjižici so navedeni številni dirigenti, solisti, različni komorni in večji ansambli iz vse Evrope, ki bodo občinstvu nudili najrazličnejše koncerte. Iz Jugoslavije je povabila koncertna direkcija v Linzu za to sezono dva ansambla: Zagrebške soliste in Slovenski oktet. Za Slovenski oktet pomeni to gostovanje vsekakor velik uspeh, saj je bil to pot prvič angažiran od tuje koncertne direkcije za celovečerni koncert v okviru rednih abonmajskih koncertov.

Organizatorjev oktet ni razočaral. S svojim izvajanjem je popolnoma osvojil občinstvo, ki je prišlo na koncert in z navdušenim odobravanjem prisililo oktet k dodatkom. Časopis Oberoesterreichische Nachrichten posebno hvali izvedbo umetnih pesmi, zlasti predklasičnih, v katerih se je «oktet zvokovno približal idealu, ki si ga moremo le predstavljati. Prav tako je treba posebej pohvaliti preciznost, živahnost in mnogoterost izrazov v posredovanju slovenske narodne in umetne pesmi. Poleg bogatega, neposrednega užitka, ki nam ga je nudil, je bil obenem ta večer za nas v marsikaterem pogledu poučen in zanimiv.»

Slovenski oktet pa je gostoval tudi v Steyru, kjer ga je občinstvo sprejelo s prav tako velikim navdušenjem kot občinstvo v Linzu. V Steyru je Slovenski oktet gostoval naslednjega dne po koncertu v Linzu.

Ivan Bratko o dejavnosti jugoslovanskih založb

Čez deset dni bo v Novem Sadu letna skupščina združenja jugoslovanskih založb. Sodelavec Tanjuga je naprosil predsednika združenja Ivana Bratka, direktorja Državne založbe Slovenije, da pove nekaj o aktualnih vprašanjih jugoslovanske sodobne knjige.

Bratko je dejal, da po njegovem mnenju jugoslovanske založbe ne izdajajo preveč beletristike, z druge strani pa izdajajo premalo poljudnoznanstvenih del o sodobnih odkritjih. Neke založbe so že ustanovile posebne biblioteke, v okviru katerih bodo izhajala poljudnoznanstvena dela take vrste.

Dalje je Bratko poudaril, da niso točne trditve, da prevladuje prevodna književnost. Razmerje domače in tuje literature je približno 1:1. Res je, da pri drugih, večjih narodih to razmerje znaša 1:2 ali celo 1:3 v korist domače literature. Toda v Jugoslaviji je položaj tak, da so prisiljeni v večji meri prevajati tako beletrijo, znanstveno literaturo kakor tudi klasična dela. V prihodnje se bo situacija izboljšala v korist domačih del.

Na vprašanje, zakaj se knjige dražijo in ali je kje kaka rešitev za znižanje njihove cene, je Bratko dejal, da cena knjigi na splošno ne raste, kolikor pa se to le dogaja, je to posledica podražitve papirja in kemikalij. Stroški knjige se za sedaj ne morejo znižati, ker je to vprašanje splošnega gospodarskega sistema v celoti, in politike cen. Honorarji in rabati so že tako sorazmerno zelo nizki. Jugoslavija je znana kot dežela z najnižjimi rabati na svetu.

V veliki meri bi se položaj knjige izboljšal z zakonom o knjižnicah, ki bi odredil obvezne dajatve krajevnim knjižnicam. Na ta način bi narasle naklade. Vendar pa je vprašanje cen knjig, je dodal Bratko, v glavnem le vprašanje splošnega standarda in izboljšanja gmotnega položaja delovnih ljudi.

Na koncu se je dotaknil tudi predloga o tiskanju enotnih šolskih učbenikov za vso državo. V tej zvezi je bil predložen predlog, da se ustanovi pri Zveznem izvršnem svetu poseben zavod za šolske knjige. Le-ta naj bi med drugim proučil tudi to vprašanje. «*Moje mišljenje je, da bi bilo koristno takoj začeti z izdajanjem takšnih enotnih učbenikov. Osnovno vprašanje naše šolske knjige pa je predvsem pravočasno izdajanje in ne spreminjanje šolskih knjig iz leta v leto,*» je zaključil Ivan Bratko.

Naprava za ublažitev ropota letalskih motorjev

Ljudje, ki žive v neposredni bližini letališč za prekomorsko letalsko službo, ki uporablja velike prevozniške štirimotornike, se bodo kmalu oddahnili: oglušujočega trušča motorjev bo kmalu konec. Vse velike prevozniške štirimotornike bodo v kratkem opremili z novo ameriško napravo, ki ublažuje ropot motorjev.

Ropot je prekletstvo našega časa: ropot na zemlji, ropot v zraku. Bitka proti čezmernemu ropotu, ki upropašča naš živčni sistem, se sicer nenehno vrši, a uspeh je vse prej kot zadovoljiv. Neki Švicar, ki je bil že povsem obupal nad učinkovitostjo policijskih ukrepov, je spričo okoliščine, da so nad njegovim hotelom letela vsak dan velika potniška letala, zgradil okrog njega zaporno balonsko mrežo, da bi zadržal goste, ki so zapuščali njegov hotel zaradi prevelikega ropota.

Tehniki pa so sedaj iznašli boljši recept proti letalskemu ropotu, namreč napravo, ki sinhronizira do milijoninke sekunde vse štiri propelerje. S to napravo se ropot zmanjša za 25 odst., hkrati pa postane ropot znosnejši. Pri tem je tudi važno, da ta naprava zmanjša celo do 75 odst. tresljaje kabine in trupa, kar povzroči, da je letenje mirnejše in udobnejše. To pa hkrati pomeni povečano varnost v letalskem prometu. V kratkem bodo vgradili to napravo v vse stroje letal Super-Costellation.

Fosfat je kriv

V švedski vasi Mansbo se deset let ni rodil noben otrok ženskega spola; vseh 18 otrok, ki so se rodili v tem času, je moškega spola. Ljudje si ne vedo pojasniti tega pojava. Spričo okoliščine, da so pred desetimi leti zgradili v vasi tovarno fosfata, so krivdo za ta pojav zvalili nanjo in celo zahtevali od švedskega kralja, da ukaže tovarno porušiti ali prenesti drugam!

Boj proti hrupu

V poslopjih, kjer je promet zelo živahen, kakor so poslopja velikih letališč, železniške postaje, razstavni prostori na velesejmih in prostori v velikih šolah, je videti čedalje več gumijastih podov, narejenih iz penaste gume. Nedavno so arhitekti v Londonu uporabili takšno gumo za izdelovanje stolov, naslonjačev in klopi. Za izdelovanje pohištva uporabljajo gumirano dlako. Tudi takšno pohištvo zagluši ropot.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

SEJA GORIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Goriške ustanove bodo morale čimprej poskrbeti za stanovanja svojim uslužbencem

Nova pravila za cestni promet - Razprava o goriških športnih igriščih in o potrebi pomoči šibkejšim ekipam - Nova občinska komisija za pregled volilnih list

V sredo zvečer je bila seja mestnega občinskega sveta, ki se je pričela s čitanjem interpelacije socialdemokratskega svetovalca prof. Zucallija o goriških športnih igriščih. V Gorici je namreč precej šibkejših nogometnih ekip, ki igrajo v lokalnem merilu, in ki nimajo svojega igrišča.

Odgovoril je župan, češ da bo igrišče na Rojcah kmalu dokončano, medtem ko bodo igrišče pri Madonini ogradili s sredstvi, ki jih bodo dobili kot odškodnino zaradi vojne škode, ki je bila povročena v tamkajšnjem kraju. Sedanje stanje je zares slabo; oškodovane so predvsem manjše ekipe. Upa se, da se bo vprašanje v doglednem času rešilo.

Sklenili so kupiti 15 kvadratnih metrov zemljišča poleg meje, za katerega bodo plačali 47.500 lir. Uporabili ga bodo za zgraditev števca za vodo, ki jo po sporazumu Gorica prejema od Jugoslavije.

Po poročilu odbornika za javna dela geometra Bolterija o prodaji 960 kvadratnih metrov zemljišča ustanovi INA-Casa za gradnjo štiristanovanjske hiše v Ul. Torriani za uslužbence občinskih podjetij, se je o tem vprašanju razvila širša diskusija, v katero je posegel tudi svetovalec Batti (KPI), ki je dejal, da je bil že skrajni čas, da so se pričela graditi stanovanja tudi za uslužbence občinskih podjetij. Ker je pri občinskih podjetjih uslužbenih okoli sto oseb, so štiri stanovanja odločno premalo za njihove potrebe. Želeti je, da bi bil to šele uvod. Dodal je tudi, da je zemljišče preveč oddaljeno od njihovega delovnega mesta. Župan je odgovoril, da imajo občinska podjetja zemljišče nekje bliže, vendar je preblizu peči in zaradi tega glede zdravstvenih razlogov za gradnjo stanovanj neprimerno. Z Battijevimi izjavami se je strinjal tudi demokristjanski svetovalec prof. Borsa.

Župan je pozval vse goriške ustanove naj zgradijo čim več stanovanj za svoje uslužbence, da bi se odpravila stanovanjska stiska, ki še vedno pritiska na naše mesto.

Svetovalci so odobrili brezplačno oddajo 2.600 m občinskega zemljišča v Ul. sv. Mihaela v Štandrežu za gradnjo poslopja s 16 stanovanji za begunce.

Končno so pričeli razpravljati o predlogu odbora v zvezi z ukinitvijo člela 6 cestnega pravilnika, ki prepoveduje vožnjo nad 15 km na uro po mestnih ulicah, ter spremembo člena 62, ki predvideva ustrezne varnostne ukrepe glede prometa na splošno. Po mnenju odbora je zato treba pravilnik izpopolniti in ga vskladiti z novimi potrebami. Sprejet je bil tudi predlog odbora, ki predvideva ustanovitev sledečih enosmernih cest: Ul. S. Goivanni, Bellinzona, Mamelli, Favetti, Manzano, Monache, Morelli, Nizza, Rabatta, Locchi, Trento, Cotonificio. Samo za nekatera vozila pa bodo uporabne sledeče ceste: Ul. Aiviano, Corso Italia, Ul. Levada, Buffolini, Corso Verdi, Ul. Coronini, (za kolesarje, ki se pripeljejo s Placute), Drevored D'Annunzio (za kolesarje, ki se pripeljejo s grada), Ul. Seminario, Marzarolli. Ceste z obvezno smerjo: Ul. Monache, Contavalle Maniacco, Trg pred glavno postajo. Parkiranje bo prepovedano za vozila v začetnem delu Ul. Brass, ceste na gradu, vštevši pot na grad, Ul. Carducci med poslopji št. 12 in 20 ter 1 in 7, Ul. Marconi, Mazzini, Garibaldi, Morelli, Ul. 9. avgusta, Drevored 24. maja, Ul. Duca d'Aosta, Pasaža Edling, Corso Italia in Trg pred županstvom. Prepovedano je parkiranje prometnih vozil med rumenimi črtami, ki označujejo postajo mestnega avtobusa.

V diskusiji se je oglasil tudi tov. Bogomil Pavlin, ki je dejal, naj bi spremenili dosedanjo enosmerno Ulico Mazzini tako, da bi bila veljavna smer od županstva proti Ul. Carducci, ne pa obratno kot je sedaj. Tov. Darko Sungoj pa je dejal, naj bi v Ul. Carducci namestili opozorilno znamenje, da bi se preprečile stalno ponavljajoče se nesreče.

Za celotno vprašanje se bo zanimal občinski odbor.

Pred koncem so imenovali novo občinsko komisijo za pregled volilnih list.

Seja pokrajinskega upravnega odbora

Pokrajinski upravni odbor pod predsedstvom odv. Culota je na svoji redni tedenski seji razpravljal večji del o vprašanjih upravnega značaja. Odborniki so najprej ponovno proučevali vprašanje mezd in plač osebja pokrajinske umobolnice. Potrebne ukrepe so podvzeli tudi glede oskrbe nezakonske in defektne mladine ter odobrili plačilo 2 milijonov 884.259 lir za nakup raznega blaga.

Končno so pokrajinski odborniki proučili proračun pokrajinske uprave za leto 1956, ki ga bodo predložili v odobritev pokrajinskemu svetu.

IZ SEMPETRA SLOVENOV

Sklepi občinskega sveta

Na seji, ki je bila pred dnevi v Sempetru Slovenov so občinski svetovalci izvolili volilno komisijo, v katero so bili imenovani Mario Matelič, Ivan Zorzini, Ginore Koredič in Ambrož Rakar, za namestnike pa Zaccaria Simoniti, Alojz Costaperaria, Avgust Mulič in Angel Malič. Odobrili so prošnjo poštnega urada za najemnino občinskega prostora; letno bo znašala stanarina 72.000 lir. Imenovali so posebno komisijo, ki bo nadzorovala obnovitvena dela v domačem farovžu. Občinska babica Maria Pellegrini bo ostala še v službi, dokler ne bo dosegla službenih let za pokojnino. Občina bo podarila 20.000 lir šolskemu patronatu. Končno so sklenili še, da ostane Marina Busolini še naprej za ravnatelja ženskega zavoda v Sempetru.

Dela na cesti Sovodnje-Strmica bodo kmalu dokončana

Cesta, ki vodi iz Sovodenj po pobočju Matajurja do Strmice bo kmalu odprta za promet. Prej je bila ta cesta zelo ozka in tovorni avtomobili ter tudi druga večja vozila niso mogla po njej ter so morali ljudje nositi težje predmete na ramenih ali pa v nerodnih voziščkih. Z glavne ceste do Matajurja je eno uro in pol hoda; prebivalstvo obeh vasi na pobočju Matajurja bi želelo, da bi avtobus, ki pelje iz Čedada v Sovodnje vozil tudi do Strmice. Govori se celo, da nameravajo oblasti dodeliti potrebno vsoto denarja za gradnjo ceste iz Strmice do Matajurja. Do te vasi človek lahko pride samo po ozki gozdni poti, ki je posebno v zimskem času težko prehodna. Vse blago morajo prebivalci te vasi prenašati na hrbtu in ramenih. Tudi za razvoj turizma bi bilo potrebno podaljšati cesto iz Strmice do Matajurja, ki je predvsem v poletnem času zelo obiskana.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. 17.00: «Ko sem zadnjič videla Pariz», E. Taylor, V. Johnson, v metroscopu.

VERDI. 16.00: «Don Camillo in Peppone», G. Cervi in Fernadel.

CENTRALE. 17.00: «Družina Passaguai», A. Ninchi in A. Fabrizi.

VITTORIA. 17.00: «Ženske in vojaki», M. Mariani, A. Marchi.

MODERNO. 17.00: «Ujetnik harema», A. Tamiroff in S. Lahson.

Življenjski stroški stalno naraščajo

Posebno so narasli stroški za prehrano in kurivo

Če primerjamo indeks življenjskih stroškov v našem mestu v zadnjem tromesečju, bomo ugotovili, da je v stalnem porastu; v avgustu je znašal 57,49, v septembru 58,30, v oktobru pa 58,41. Primerjava številk nam pokaže, da se je indeks povečal za 47 stotink točke. Če označimo indeks življenjskih stroškov v letu 1938 1, potem je znašal indeks posameznih stroškovnih skupin štiričlanske družine v Gorici, obstoječe iz moža, žene in dveh otrok v mesecu septembru letos kot ga kaže sledeča razpredelnica:

STROSKOVNA SKUPINA	LETO 1938 Povprečni mesečni stroški	SEPTEMBER 1955 Povprečni Odstotki	mesečni stroški	odst.	Indeks
Prehrana	464	62,28	35.903	59,49	70,77
Oblačila	36	4,83	9.576	15,87	52,28
Stanovanje . . .	112	15,04	2.231	3,70	16,86
Elektr. in kurivo .	53	7,12	3.608	5,98	48,66
Razni stroški . .	80	10,72	9.028	14,96	53,08
Skupno	745	100,00	60.346	100,00	58,30

ŠPORTNI DNEVNIK

DANES POPOLDNE NA STADIONU COLOMBES V PARIZU

Dvanajsta tekma med Francijo in Jugoslavijo

Doslej je Jugoslavija zmagala petkrat, Francija štirikrat in dve tekmi sta bili neodločeni - Jugoslovani so dosegli en gol več kot Francozi

JUGOSLAVIJA

Beara
Crnković Zeković
Ljubenović Horvat Krstić II
Rajkov Milutinović Vukas Veselinovć Zebec
Ben Tifour Piantoni Kopa Glovacki Foix
Marcel Jonquet Penverne
Marche Louis
Remetter

FRANCIJA

Francija ali Jugoslavija — kdo bo danes popoldne zmagovalec v dvanajsti tekmi med tema dvema reprezentancama?

Ne smemo pozabiti, da ima Francija nekaj računov z Jugoslavijo, ki jih gotovo hoče na vsak način poravnati. Tako najbrž ni pozabljeno, da je Jugoslavija Francijo po dveh neodločenih tekmah v Beogradu l. 1949 še istega leta premagala v Firencah in jo tako izločila iz nadaljnjega tekmovanja za svetovno prvenstvo l. 1950 v Riu de Janeiru. In ko so prihodnje leto Francozi v Parizu le zmagali z 2:1, so se takoj naslednje leto Jugoslovani revanžirali v Zagrebu s 3:1. Nato je prišlo l. 1954 in finalni nogometni turnir v Švici za svetovno prvenstvo. V prvi, otvoritveni tekmi tega turnirja (in bila je mogoče prva tekma, ki smo jo v Trstu gledali po televiziji!), sta se že zopet srečali Francija in Jugoslavija; to je bilo v Lausannu in spet je Francija podlegla, čeprav z najbolj tesnim rezultatom 1:0. Povoda je torej dovolj, da Francozi čutijo veliko odgovornost pred to tekmo. Ta odgovornost je še tem večja, ker Francozi že dalj časa niso bili poraženi, predvsem pa so si pridobili nemajhno slavo, ko so se vrnili neporaženi iz Moskve in z odličnimi ocenami svoje igre. Francoski dopisnik «Borbe» Bogdan Pešić piše pred to tekmo:

Francija nemara še nikdar ni imela tako dobrega moštva. Dejstvo, da so trije francoski igralci — Jonquet, Koppa in Remetter sedanjosti, marveč tudi kot igralec, ki zna, kakor Čajkovski, teči in vzdržati strahoviti tempo vseh 90 minut. Ostali bodo, kakor pač Francozi to znajo, enako storili in nedvomno ne bodo popustili. Zlasti ne na stadionu Colombes pred svojimi 70.000 gledalci, ki bodo kot redko kdaj bodrili «trikolore».

Francoze je moč premagati tudi v «Colombesu». Vendar samo, če naša enajstorica zastavi vse svoje sile. Tega se Francozi tudi boje. «V tem primeru», pravi «Exprses», «so bolj nevarni od SZ, čeprav bo tekma v Parizu».

Postava, ki smo jo včeraj objavili, je dokončna, če ne bi v zadnjem trenutku nastopila kaka nepredvidena ovira.

JUGOSLAVIJA-FRANCIJA		
Pariz	1926	1:4
Pariz	1928	3:1
Beograd	1932	2:1
Pariz	1934	1:2
Pariz	1936	0:1
Beograd	1949	1:1
Pariz	1949	1:1
Firence	1949	3:2
Pariz	1951	1:2
Zagreb	1953	3:1
Lausanne	1954	1:0
Skupaj	11 5 2 4	17:16

VUKAS in RAJKOV

Vincent nastopili v evropski reprezentanci, ki je premagala Anglijo v Belfastu s 4:1, priča o novem izboljšanju kvalitete francoskega nogometa. Vsi trije Francozi so opravičili to izbiro, Koppa in Vincent pa sta pokazala igro, ki je izvrstnemu Vukasu omogočila doseči tri gole. Od te trojice se bosta dva v petek pomerila s svojimi partnerji iz evropskega moštva Vukasom, Boškovom in Bearo. Tretjega, poškodovanega Vincenta, bo nadomestilo hitro in močno krilo Ben Tifour.

Razen vigranega «tandema» Koppa-Glavacky, ki bosta ogrožala naše branilce in Bearo (če Horvat ne bo takoj razbil njunih nezadržljivih napadov), je ožja obramba Remetter - Louis - Marche dobro vigrana obrambena trojica, ki je bila letos močan zid, ob katerem so se razbijale vse ofenzive Spancev, Belgijcev in Moskovčanov.

Remetter je vratar velikega razreda in v njem bo imel Beara, če bo imel dober dan, velikega nasprotnika. Njegova značilnost je, da igra tem bolje, kolikor je nasprotnik močnejši in ofenzivnejši. Pred njim stoji Mărche, ki sanja o zmagi nad Jugoslovani in ki bo v ta namen zastavil neizčrpne rezerve svojih sil. Prodreti skozi to obrambo bo vsekakor težavno delo.

Jonquet vzbuja v srednji vrsti našo pozornost ne le kot evropski reprezentant in brzčas eden izmed najboljših kril-

HORVAT

NOV ITALIJANSKI REKORD V METU DISKA

Consolini - disk 56,31 m

CATANIA, 10. — Z močnim in stilno dovršenim metom je Consolini izboljšal italijanski rekord v metu diska za celih 56 cm. Dosegel je daljavo 56,31 m (prejšnji it. rekord 55,75). To je bil najlepši rezultat na atletski prireditvi, ki jo je gledalo kakih 5000 gledalcev. Tudi drugi atleti so dosegli dobre rezultate, čeprav nobenega izrednega. Med drugimi so namreč nastopili tudi Lavelli, ki je zmagal na 5000 in 800 m, Taddia, Meconi, Lombardo in Ballotta.

O Consoliniju, ki v zadnjem času zaporedoma dosega krasne rezultate, se zdi, da doživlja svojo «drugo mladost».

Nekaj rezultatov:

Disk: 1. Consolini 56.31 m. **400 m:** 1. Lombardo 48"9; 2. Porto 50"7.

Krogla: 1. Meconi 15,63, 2. Consolini 13,75 m.

Palica: Ballotta 4 m.
5000 m: 1. Lavelli 15'23"2.
800 m: Lavelli 2'00"2.
Kladivo: 1. Taddia 56.16 m.

JUGOSLOVANSKA I. CONSKA LIGA

Doslej slabi uspehi slovenskih moštev

Nova Gorica dosegla le eno zmago proti sedmim porazom

Po daljšem presledku poglejmo spet, kakšno je stanje v tako imenovani I. conski nogometni ligi, kjer nastopajo štiri slovenska in osem hrvatskih moštev. Doslej so v tej ligi odigrali osem kol in vodi z lepo bilanco Šibenik, ki je sedemkrat zmagal in le enkrat izgubil. Prav zadnjo nedeljo je igral proti ljubljanskemu Odredu in dosegel visoko zmago 4:1. S svojim dosedanjim igranjem je ljubljansko moštvo pokazalo, da mu je menda celo družba teh tretje- in četrtorazrednih klubov premočna. Od osmih tekem jih je namreč kar pet izgubil. Nič boljši ni tudi mariborski Branik, s katerim delita mesto. V nedeljo so bili Mariborčani gostje pri moštvu Ljubljana in vrnili so se s porazom 4:0. Tako je vsaj Ljubljana moštvo, ki je kolikor toliko častno plasirano v družbi Splita in Rijeke na tretjem mestu.

Moštvo, ki se je res skoraj po nesreči znašlo v tej družčini, pa je Nova Gorica. Njena bilanca je presneto negativna: od osmih tekem sedem porazov in le ena zmaga, dannih golov 6, prejetih pa 40. Goričani, ki so bili preteklo nedeljo v Sisku, so vzdržali slabe napade Segeste vse do 20. minute drugega polčasa. Tedaj pa je padel prvi gol in nato so hitro sledili še štirje, tako da je bil rezultat na koncu 5:0.

V nedeljo je še Split premagal Trešnjevko, Karlovac Lokomotivo ter Rijeka v Zagrebu Metalca.

LESTVICA I. CONSKE LIGE

Šibenik	8	7	0	1	23:7 14
Lokomotiva	8	5	2	1	18:8 12
Split	8	5	0	3	26:11 10
Ljubljana	8	4	2	2	13:8 10
Rijeka	8	5	0	3	15:12 10
Trešnjevka	8	3	2	3	18:12 8
Segesta	8	2	4	2	15:16 8
Odred	8	3	0	5	16:18 6
Branik	8	2	2	4	15:20 6
Metalac	8	2	1	5	12:19 5
Karlovac	8	1	3	4	6:12 5
N. Gorica	8	1	0	7	6:40 2

Odred ne sme igrati v Ljubljani

Slovenski časopisi so pred dnevi objavili sledeče obvestilo:

23. oktobra t. l. je prišlo na štadionu Odreda po nogometni tekmi Odred - Split do pretepov. Nekateri prenapeteži so poskušali fizično obračunati z gostujočimi igralci in sodnikom. Neprimerno za javno športno prireditev in obsojanja vredno je bilo ravno vedenje posameznikov, ki so se med tekmo, posebno pa po končani tekmi s kričanjem, nedostojnimi izrazi in posamezniki celo s šovinističnimi klici znašali nad sodnikom in igralci. Vodstvo Odreda ni zagotovilo varnega odhoda nastopajočih. Odredovi reditelji, katerih dolžnost je bila, da zapro dohodna vrata na prostor za tribuno, so sneli trakove in se pridružili za pretep pripravljenim gledalcem ter jim tako namerno omogočili fizično obračunavanje.

Tajništvo za notranje zadeve je zaradi podobnih opustitev ukrepov za vzdržanje javnega reda in miru na igrišču že večkrat ustno in pismeno opozorilo vodstvo ŠD Odreda, vendar teh ukrepov niso dovolj upoštevali. Zato tajništvo za notranje zadeve ŠD Odredu do nadaljnjega ne bo dovoljevalo prirejanje nogometnih tekem prve conske lige v Ljubljani, t. j. dokler društvo ne bo storilo potrebnih ukrepov, da se podobni izpadi v bodoče onemogočijo.

Iz pisarne tajništva za notranje zadeve OLO Ljubljana

Ker smo o dogodkih na stadionu Odreda že prej brali, smo pač pričakovali, da bomo v najkrajšem času, torej še v tednu po 23. oktobru brali obvestilo nekega nogometnega foruma o tem, kakšna kazen je zadela Odred zaradi teh dogodkov. Toda ničesar takega ni bilo, pač pa je morala po daljšem času poseči v zadevo oblast in prepovedati Odredu igranje tekem v Ljubljani. Sploh se pojavlja tudi v slovenskem in jugoslovanskem nogometu več nelepih stvari, do katerih so športni forumi vse preveč brezbrižni. Na ta način športu samo škodujejo. Razni «klubaški» oziri bi pri mnogih nepravilnostih ne smeli igrati nikake vloge.

Ukrep, ki ga je oblast podvzela proti Odredu, pa je zelo umesten.

DRŽAVNO PRVENSTVO V ODBOJKI

Minelli Modena tretjič prvak

Italijansko odbojkarsko prvenstvo se je zaključilo tako, da je tretjič zaporedoma osvojilo prvo mesto moštvo Minelli iz Modene, ki je zmagalo z veliko prednostjo pred drugimi. Na drugem mestu z enakim številom točk so tri moštva, med katerimi je zopet eno iz Modene in prav tako je na tretjem skupno s tržaškim CRDA spet tretje moštvo iz Modene. Tako vidimo, da je Modena vsaj sedaj središče za odbojko v Italiji. Včasih je bilo tržaško moštvo CRDA znatno boljše in upamo, da se bo spet bolj dvignilo.

Minelli Modena	14	12	2	40	20	801	671 24
Crocetta Modena	14	9	5	33	25	748	709 18
C.U.S. Parma	14	9	5	33	26	729	727 18
Atletica Sestese S. F.	14	9	5	31	29	761	728 18
C.R.D.A.	14	6	8	28	31	720	772 12
Avia Pervia Modena	14	6	8	29	33	764	756 12
Multedo Genova	14	4	10	26	33	742	761 8
Volley Brescia	14	1	13	18	41	657	798 2

Igrišče Napolija suspendirano do nadaljnjega

Triestina mora plačati 50.000 lir globe, Brighenti in Passarin po 6000.

Na svojem zadnjem zasedanju je Zvezna nogometna liga sklenila, da se rezultat tekme med Napolijem in Bologna (3:3) potrdi; nadalje, da mora Napoli do 20 novembra popraviti ograjno mrežo na svojem igrišču in končno, da se igrišče Napolija suspendira do nadaljnjega.

Nekatera moštva in igralci bodo morali plačati globe, in sicer Inter 100.000, Lanerossi in Fiorentina po 90.000. Spal in Triestina po 50.000, Juventus in Roma po 45.000 in Lazio 20.000; nato Comaschi (Napoli) 24.000, Amadei, Tre Re (oba Napoli), Armano (Inter) po 18.000, Brighenti, Passarin (oba Triestina), Murolo, Sentimenti (oba Lanerossi), Masiero (Inter), Bronee (Novara) po 6000. Za dve koli so diskvalificirani Arce (Novara), Zannier (Atalanta), Lorenzi (Inter). Več igralcev pa je dobilo opomin.

Najboljši igralci namiznega tenisa

LONDON, 10. — Generalni tajnik Mednarodne federacije za namizni tenis Roy Evans je sestavil seznam najboljših letošnjih namiznoteniških igralcev in igralk:

Moški: Tanaka (Japonska), Dolinar (Jugoslavija), Andreadis (ČSR), Sido (Madžarska), Ogimura (Jap.), Koczian (Madžarska), Leach (Anglija), Szepesi (Madžarska), Bergman (Anglija), Cafiero (Francija), Tomito (Jap.), Tereba (ČSR), Fliesberg (Švedska), Reuter (Romunija), Vogrinc (Jug.), Freundorfer (Nemčija).

Ženske: Roseanu (Romun.), Wertl-Rumpler (Avstrija), R. Rowe-Kornet (Anglija), Vatanabe (Jap.), Koczian (Madž.), D. Rowe (Angl.), Eguchi (Japonska), Farkas-Gyorval (Madžarska), Zeller (Rom.) Haydon (Anglija).

Španec Galiana je postal nov evropski prvak peresne kategorije z zmago nad Famechonom. Sodnik je proglasil Španca za zmagovalca v začetku sedme runde.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

PO PRVI TRETJINI TURNIRJA V ZAGREBU

Nespremenjen položaj na prvih dveh mestih

ZAGREB, 10. — Na mednarodnem šahovskem turnirju v Zagrebu sta bili danes odigrani samo dve prekinjeni partiji iz VIII. kola. Pirc je premagal Porecco, Geller pa Miliča.

Stanje po VIII. kolu: Smislov 6, Trifunović 5.5, Gligorić, Geller, Matanović, O'Kelly, Dueckstein 5, Ivkov 4.5, Pirc, Filip, Milić, Bisguier 4, Barcza, Fuderer, Rabar, Minev 3.5, Karaklajić, Porecca 3, Bertok 2, Udovčić 1.

Krožna avtomobilska dirka po Evropi

HANNOVER, 10. — Avtoklub Zapadne Nemčije je dobil od mednarodne zveze poblastilo, da prihodnje leto organizira prvo avtomobilsko krožno dirko po Evropi. Ta dirka bo junija 1956 na progi 13.000 km. Start bo v Hannovru in potem bo proga vodila skozi sledeče važnejše točke: Amsterdam, Bruselj, Bonn, Luksemburg, Pariz, Lizbona, Madrid, Montecarlo, Rim, Trst, Atene, Istanbul, Beograd, Dunaj. Število je omejeno na 50 vozil normalne serije in 50 vozil velikega turizma, prav tako serijskih.

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 11. t. m. ob 16. uri italfranco film
Cesar zlatega mesta

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 11. t. m. ob 16. uri film:
ATOLK
Vesela zgodba, v kateri nastopata znana ameriška igralca STAN LAUREL in OLIVER HARDY

Kino na Opčinah
predvaja danes 11. t. m. z začetkom ob 18. uri film:
Strastna pesem
Igra in poje NILLA PIZZI, ostali igralci ELISA CEGANI, UMBERTO SPADARO in vrsta drugih znanih igralcev italijanskega filma

GUY DE MAUPASSANT

Bel Ami

21. (LEPI STRIČEK)

Mislil si je: «Saj je laže, nego bi se mi bilo zdelo. Kar dobro gre.» In ko so se njiju ustnice razločile, se je nasmehnil, ne da bi spregovoril besedico, ter skušal z očmi izraziti brezmejno ljubezen.

Tudi ta se je smehljala, s tistim nasmehom, ki ga imajo ženske, da pokažejo svoje hrepenenje, svoje soglasje, svojo voljo, da se vdado. Zamrmrala je: «Sama sva. Laurino sem poslala na kosilo k neki sošolki.»

Vzdihnil je in jo poljubil na zapestja: «Hvala, obožujem vas.»

Tedaj ga je prijela za podpazduho, kakor da bi bil njen mož, ter ga odvedla k zofici, kamor sta sedla drug tesno vštric drugega.

Rad bi bil začel spretno in zapeljivo kramljati; ker mu pa ni prišlo nič pametnega na misel, je zajecljal:

«Torej niste prehudi name?»

Položila mu je roko na usta: «Tiho bodi!»

Obsedela sta molče, oči so se jima vtapljale v očeh, prsti so se sprepletali in žareli.

«Kako sem hrepenel po vas!» je rekel.

Ponovila je: «Boš tiho!»

Izza stene je bilo slišati služkinjo, ki je v obednici prestavljala krožnike.

Vstal je: «Nočem biti tako blizu vas. Glavo bi zgubil.»

Vrata so se odprla: «Pogrnjeno je, milostiva.»

Važno ji je ponudil komolec.

Pri kosilu sta sedela drug drugemu nasproti, se venomer gledala in se smehljala, zamaknjena edino drug v drugega, vsa ovita s tolikanj sladkim čarom pričenjajoče se ljubezni. Jedla sta, ne da bi vedela, kaj. Začutil je nogo, drobno nožico, ki je blodila pod mizo. Ujel jo je med svoje noge in jo obdržal, stiskajoč jo, kar so mu dale moči.

Služkinja je prihajala in odhajala ter z ravnodušnim obrazom prinašala in odnašala jedi, kakor da bi nič ne opazila.

Ko sta pojedla, sta se vrnila v sprejemnico in spet zavzela drug poleg drugega svoje mesto na zofici.

Počasi se je jel privijati k nji, skušajoč jo objeti. Ta pa ga je mirno zavračala: «Pazite, utegnil bi kdo priti.»

Zamrmral je: «Kdaj vas bom smel videti čisto sámo, da vam povem, kolikanj vas ljubim?»

Sklonila se mu je na uho in mu prav tiho zašepetala: «Te dni pridem k vam malce v vas.»

Začutil je, kako ga poliva rdečica: «Namreč... pri meni... tam je zelo skromno.»

Nasmehnila se je: «Nič ne de. Obiskat pridem vas, ne vaše stanovanje.»

Tedaj je jel pritiskati, da bi zvedel, kdaj pride. Določila je precej oddaljen dan naslednjega tedna, ta pa jo je milo prosil, naj pomakne dan trohico bliže; govoril je z jecljajočimi besedami in bleščečimi očmi, tapljajoč in stiskajoč ji roke, kakor bi jih hotel zdrobiti, z vročično zariplim obrazom, spačenim od poželenja, tistega burnega poželenja, ki nastopa po takih obedih v štiri oči.

Njo je zabavalo, ko ga je videla tolikanj goreče moledujočega, in polagoma je zdaj pa zdaj primikala po en dan. Ta pa je ven in ven ponavljal: «Jutri... recite... jutri.»

Naposled je privolila: «Da. Jutri. Ob petih.»

Globoko in radostno se je oddahnil; potem sta kramljala malodane mirno, z vsemi tistimi zaupnostmi, kakor da bi se bila poznala že dvajset let.

Zdrznila sta se; zvonček pri vratih je bil brenknil, in sunkoma sta se odmaknila drug od drugega.

Zamrmrala je: «Najbrž bo Laurine.»

Deklica se je res prikazala; sprva je presenečena ostmela, nato pa plosknila z rokami in pritekla k Duroyu, vsa navdušena od veselja, ker ga je zagledala. «Ah!» je vzkliknila. «Lepi striček!»

Gospa de Marelle se je spustila v smeh:

«Lejte no! Lepi striček! Laurine vas je krstila! Saj to je kar čedno prijateljsko ime za vas; tudi jaz vas bom klicala za lepega strička!»

Posadil si je bil deklico na kolena in se je moral igrati z njo vse igrice, ki jih jo je bil naučil.

Dvajset minut pred tremi se je vzdignil, ker je bilo treba iti v uredništvo; in že na stopnišču, skozi na pol odprta vrata, je z robom ustnic zamrmral: «Jutri. Ob petih.»

Mlada žena je z nasmehom odgovorila: «Da», in zginila.

Brž ko je opravil svoje vsakdanje delo, je jel ugibati, kako si naj uredi izbo, da sprejme ljubico in čim bolj prikrije uboštvo prostora. Na misel mu je prišlo, da bi pripel po stenah vsakovrstnih japonskih drobnarij, in res je kupil za pet frankov celo zbirko kreponČkov, pahljačic in zaslončkov, s katerimi je pokril preočitne madeže na opni. Po okenskih šipah je nalepil prosojne podobe, ki so predstavljale čolne na reki, ptice, leteče prek rdečega neba, mnogobarvne gospe na pomolih in procesije črnih možičkov sredi zasneženih ravnin.

Njegovo stanovanje, komaj dovolj veliko, da je mogel v njem spati in sedeti, je bilo kmalu podobno notranjščini svetilke iz poslikanega papirja. Učinek se mu je zdel zadovoljiv, in večer je prebil ob tem, da je polepljal še strop s ptiči, izrezanimi iz listov s podobami, kolikor jih je še imel.

Potem je legel v posteljo, in žvižgi vlakov so ga zazibali v spanje.

Drugi dan se je zgodaj vrnil domov in prinesel s seboj od trgovca vrečico kolačkov in steklenko maderca. Še enkrat je moral z doma, da si je priskrbel dva krožnika in dva kozarca; vso to južino je razpostavil po svoji toaletni mizici, ki je njen umazani les s prtičem pregrnil, umivalno skledo in vrč za vodo pa spodaj skril.

Potem je čakal.

Prišla je proti četrt na šest. Pisani bližč podob ji je bil tolikanj všeč, da je vzkliknila: «Lejte, lejte, kako je pri vas lepo. Samo, koliko je ljudi po stopnicah.»

Zajel jo je bil v naročje in ji je v strasti kar skozi kopreno poljubljal lase, ki so ji uhajali spod klobuka na čelo.

Poldrugo uro pozneje jo je spremil do postajališča izvoščkov na rue de Rome. Ko je bila v kočiji, je zamrmral: «V torek, ob isti uri.»

Rekla je: «Ob isti uri, v torek.» In ker se je bilo že znočilo, mu je potegnila glavo skozi okence in ga poljubila na ustne Nato, ko je voznik medtem z bičem švrknil po živali, je zaklicala: «Zbogom, lepi striček!» — In stara kočija se je ob belčevem trudnem potegu počasi premaknila z mesta.

Tako je Duroy tri tedne sprejemal gospo de Marelle vsak drugi ali tretji dan, včasih dopoldne, včasih zvečer.

Ko jo je neko popoldne pričakoval, ga je privabil k vratom glasen hrup s stopnišča. Neki otrok je rjovel. Srdit glas, glas moškega, je zavpil: «Kaj mu je že spet, grdezu, da se dere?» Bevskajoči in razjarjeni glas neke ženske je odgovoril: «Osrana cipa, ki hodi k tistemu pisaču zgoraj,» je na hodniku podrla Nicolasa. Pa ne, da bi jim pristrigli perutnice, takim potepinkam, ki niti na otroke ne pazijo po stopnicah!»

Duroy se je ves zbegan odmaknil, kajti iz nadstropja pod seboj je slišal jadrno smukanje ženskih kril in nagle korake, ki so se vzpenjali po stopnicah.

Kmalu je potrkalo na njegova vrata, ki jih je bil spet zaprl. Odprl je, in gospa de Marelle je vsa zasopla in zbegana planila v izbo ter zajecljala:

«Si slišal?»

Pohlinil se je, kakor da nič ne ve.

«Ne; kaj?»

«Kako so me opsovali?»

«Kdo pa?»

«Sodrga, ki stanujejo spodaj.»

«Tàk ne, kaj pa je, povej mi vendar!»

Zaihtela je, spregovoriti ni mogla niti besede.

(Nadaljevanje sledi)